

Broj: 05-02-4-884/25
Mostar, 02.06.2025.godine

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE BiH
PREDSTAVNIČKI DOM PARLAMENTA
n/r g-din Ivan Miličević, sekretar
n/r g-din Haris Silajdžić, poslanik

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

Primljeno: 05-05-2025			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
05/1	-02-	250	/25

VLADA FEDERACIJE BiH
n/p dr.sci. Edita Kalajdžić, sekretar Vlade

PREDMET: Poslanička inicijativa, odgovor - dostavlja se

Poštovani,

U prilogu akta Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 03-04-973/2025 od 21.05.2025. godine, dostavljena je ovom Ministarstvu poslanička inicijativa, koja je dostavljena aktom predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, broj 05/1-02-250/25 od 16.05.2025. godine, a podnio je Haris Silajdžić, poslanik u Predstavničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, koja glasi:

„Poštovani, ovim putem podnosim inicijativu da mi dostavite Izvještaj u vezi Informacije o stanju u Energetskom sektoru u FBiH, kojeg je razmatrala Vlada na svojoj 49. Redovnoj sjednici.“

U skladu sa navedenim, u prilogu dopisa dostavljamo predmetnu Informaciju sa pratećim Zaključkom Vlade Federacije BiH, broj: 309/2025 od 13.03.2025. godine, koju je Vlada Federacije BiH donijela na 49. sjednici – tematskoj sjednici, održanoj 13.03.2025. godine.

Napominjemo da je, u skladu sa tačkom 2. Zaključka, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, zajedno sa privrednim društvima iz Sektora energije u Federaciji BiH pokrenulo izradu potpune informacije o stanju u Energetskom sektoru koja će se uputiti Parlamentu Federacije BiH na razmatranje i usvajanje.

S poštovanjem,

Dostaviti:

- Naslovu,
- evidenciji i
- a/a

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
Mostar

INFORMACIJA
o stanju u Energetskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine

Mostar, mart/2025

INFORMACIJA o stanju u Energetskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine

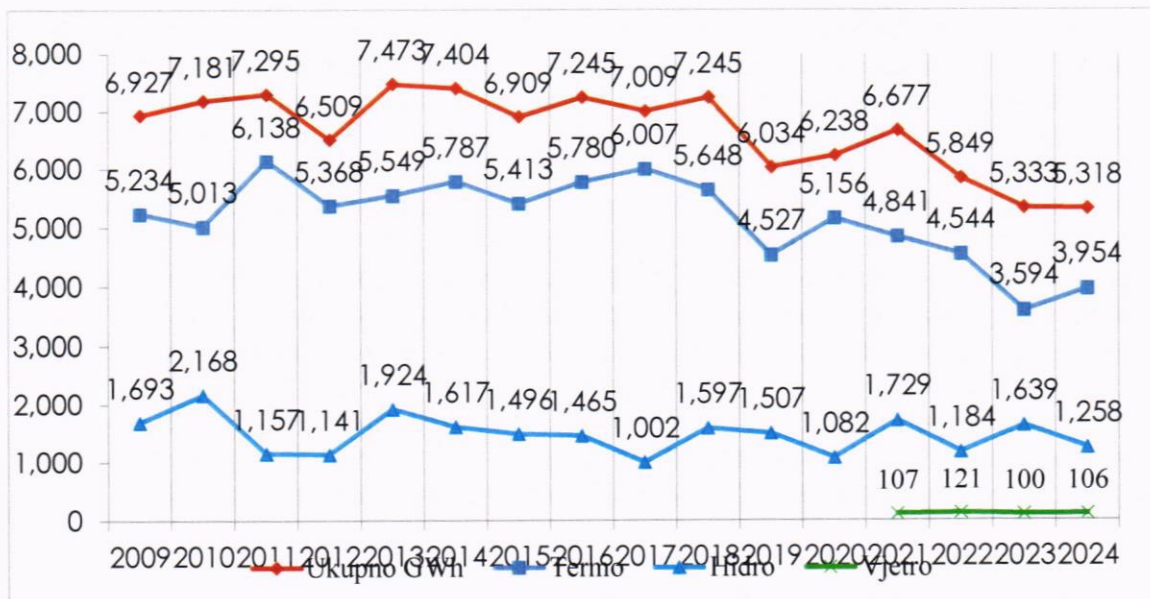
U nastavku je prezentovana trenutna situacija u privrednim društvima iz energetskog sektora koja su u nadležnosti Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije. Navedene informacije su zasnovane na podacima dostavljenim od strane relevantnih privrednih društava, i to: JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo, JP Elektroprivreda HZHB d.d. Mostar, "BH-Gas" d.o.o. Sarajevo, "Operator - Terminali Federacije" d.o.o. Sarajevo, "NTF" d.o.o. Ploče, te Energoinvest d.d. Sarajevo sa prijedlogom zaključaka.

JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo:

Proizvodnja uglja i električne energije

Ispred su prikazani podaci i trend proizvodnje uglja u rudnicima Koncerna EP BiH za period 2009-2024. godina te isporuka uglja iz tih rudnika prema EP BiH odnosno prema TE Tuzla i TE Kakanj. Trendovi isporuka za potrebe TE su približni trendovima proizvodnje uglja. U većini ZD rudnika nisu godinama realizovani planovi proizvodnje, otkrivke i pripreme te se generalno bilježi pad proizvodnih parametara i produktivnosti unatoč značajnim ulaganjima (preko 357 mil. KM od formiranja Koncerna) od strane EP BiH, povećanju nivoa primanja zaposlenih te pojačanom angažmanu trećih lica u proizvodnom procesu.

Također, može se vidjeti trend proizvodnje električne energije u EP BIH razloženo na vidove proizvodnje. Proizvodnja u HE značajno varira iz godine u godinu i ovisna je o hidrološkoj situaciji (dotocima na profilima HE). Obzirom na nižu cijenu koštanja i male varijabilne troškove proizvodnje, obim proizvodnje u HE u velikoj mjeri utiče na troškove i rezultate poslovanja EP BIH. Vjetroelektrana Podveležje je počela s radom početkom 2021. godine te je dala proizvodne rezultate blizu očekivanih dok su ekonomski efekti ovog objekta iznad očekivanja obzirom na rast cijena el. energije u zadnje 3 godine.

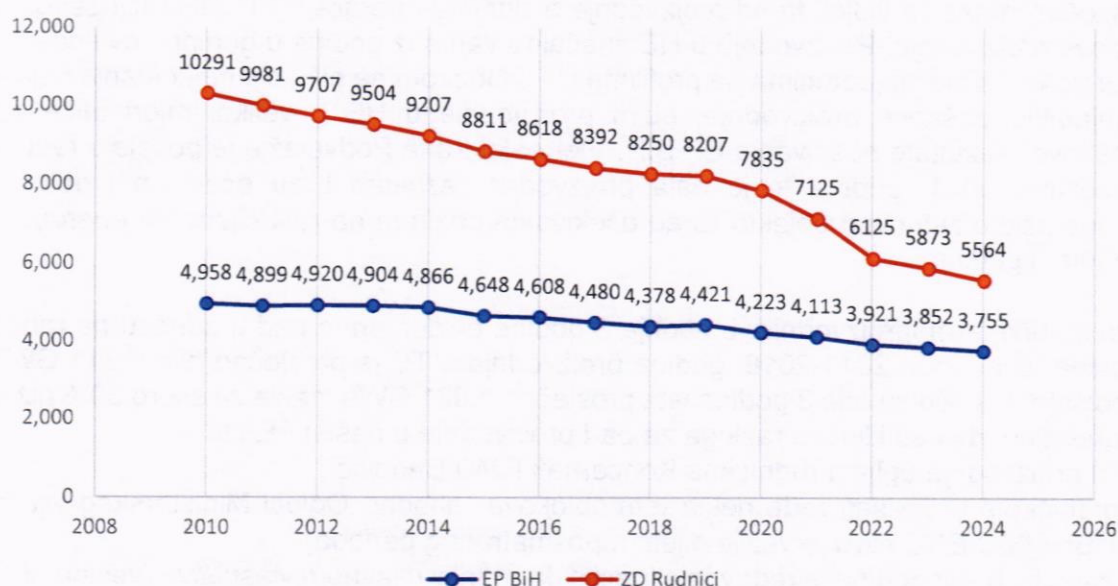
Što se tiče termoproizvodnje, u zadnje 3 godine evidentan je pad u odnosu na ranije godine. U periodu 2011-2018. godina proizvodnja u TE je prosječno bila 5.711 GWh godišnje dok je u zadnje 3 godine ista prosječno 4.031 GWh, dakle za skoro 30% niža. Generalno, dva su ključna razloga za pad proizvodnje u našim TE i to

- Pad proizvodnje uglja u rudnicima Koncerna i RMU Banovići
- Ograničenje broja sati rada nekih termoblokova shodno Odluci Ministarskog vijeća 2016/19/MC-ENC (ovo je važno dijelom posmatranog perioda)

U zadnjih 10-ak godina je redovna situacija da rudnici u javnom vlasništvu (većina njih) ne isporuče ugovorene količine i toplinu uglja za potrebe TE. Proizvodnja u našim TE bila bi još niža tokom prethodne 3 godine da nisu nabavljene značajne količine uglja iz rudnika u privatnom vlasništvu (Stanari i Kamengrad). Ove nabavke su imale ekonomsko opravdanje u smislu pojačanog plasmana el energije kroz djelatnost Trgovine odnosno izbjegavanja nabavke nedostajuće energije po vrlo skupim tržišnim cijenama. Kada se pogleda realizacija EEB-a za 2023. i 2024. godinu vidljivo je da se kroz djelatnost trgovine EP BIH kupilo više energije nego je kroz istu prodato. Stoga se može doći do zaključka da je skuplji ugalj iz privatnih rudnika u velikoj mjeri iskorišten i za podmirenje potreba krajnjih kupaca (neto potrošnja te pripadajući distributivni i prijenosni gubici), a zbog nedostatka raspoloživog uglja iz „javnih“ rudnika. Uz sve to, narušen je normalni režim rada blokova te isti proizvode sa značajno nižom snagom, češće se kvare, troše više tečnih goriva za potpalu i podršku vatri te ostvaruju povećani specifični utrošak topline uglja. Sve to ima utiče na povećanu proizvodnu cijenu i troškove poslovanja.

Tokom prethodnih 6 mjeseci (okt 2024 – feb 2025) uslijed nedovoljnih isporuka uglja i loše hidrološke situacije EP BiH je primorana kupovati značajne količine el. energije na tržištu da bi zadovoljila potrebe svojih krajnjih kupaca i druge obaveze (pokriće prenosnih i distributivnih gubitaka, balansiranje i dr.). Radi se o količini od blizu 530 GWh nabavljenih po ovom osnovu uz troškove od cca 128 miliona KM gdje cijena nabavke daleko premašuje prodajne cijene za javno i tržišno snabdijevanje. Uočljiv je i abnormalni rast potrošnje krajnjih kupaca (posebno *Domaćinstva*) gdje se znatne količine energije troše za potrebe grijanja te je očito da je grijanje na el. energiju (zbog niske cijene) postalo jeftiniji izbor za mnoge subjekte u odnosu na ostale vidove grijanja stambenog i radnog prostora. Uz trendove snažnog pada proizvodnje i rasta potrošnje EP BiH je već odavno došla u situaciju da ne može iz svoje proizvodnje podmiriti krajnju potrošnju sa pripadajućim prijenosnim i distributivnim gubicima. To je situacija koja je prisutna još od decembra 2022. godine i svega se u 1-2 mjeseca godišnje dogodi da preostane faktičkih bilansnih viškova za tržišnu prodajuTrgovine.

Broj zaposlenih i troškovi radne snage

Ispred su prikazani podaci o broju radnika u 7 rudnika u sastavu Koncerna EP BiH tokom prethodnih 15 godina kao i broj radnika u EP BiH (stanje sa krajem godine). Evidentno je da je broj radnika smanjen i u ZD rudnicima i u EP BiH tokom posmatranog perioda gdje je u skoro svim godinama broj prestanak radnog odnosa (pretežno zbog penzionisanja) nadmašivao broj novih zaposlenja.

Ipak, unatoč smanjenju broja radnika u ZD rudnicima troškovi radne snage imaju trend rasta zbog povećanja nivoa plata i drugih primanja s tim da se porezi i doprinosi na primanja pretežno (u većini ZD rudnika) ne isplaćuju zajedno sa isplatom neto primanja radnika pa su prisutna visoka dugovanja po tom osnovu. Kod nekih rudnika troškovi radne snage prelaze 90% iznosa ostvarenog prihoda na godišnjem nivou. Vlada FBiH i Elektroprivreda BiH su u proteklih par godina izdvojili značajna sredstva kako bi se radnicima ZD rudnika koji su stekli pravo na penziju isplatili neplaćeni doprinosi za prethodni period.

U JP Elektroprivreda BiH je broj radnika sa krajem 2024. godine bio za 25% manji nego sa krajem 2009. godine. Trošak radne snage je dugi niz godina (do prije 2 godine) bio i manji nego je to bilo u 2009. i 2010. godini, da bi se 2023. i 2024. godine vratio na nivo iz te dvije godine. U strukturi troškova proizvodnje za 2024. godinu troškovi radne snage učestvuju sa oko 11%, dok u strukturi troškova distribucije učestvuju sa oko 35%. U ukupnim troškovima i rashodima EP BiH za 2024. godinu troškovi radne snage učestvuju sa oko 15%, a EP BiH je uredno izmirivala obaveze u vezi isplata radnicima te nema dugova po ovom osnovu.

Finansijski rezultati i pozicija ZD rudnika i EP BiH

Godina	Rudnici Kreka	RMU Zenica	RMU Kakanj	RMU Breza	RMU Đurdevik	RMU Abid Lolić	RU Gračanica	Ukupno
2009	-9.68	-12.22	-3.89	-9.50	-2.72	-0.82	0.16	-38.67
2010	-31.32	-20.08	-8.03	-7.96	1.33	-0.22	0.09	-66.19
2011	-17.47	-14.17	-12.22	-2.16	-5.75	-0.33	0.09	-52.02
2012	-27.51	-9.74	-4.46	-0.22	0.12	-0.91	0.47	-42.26
2013	-39.04	-5.78	-4.25	-2.93	-3.99	0.07	0.45	-55.46
2014	-33.01	-22.80	-13.59	-9.31	-5.36	-1.62	1.33	-84.35
2015	-33.00	-21.82	-21.78	-22.72	-7.64	-5.63	4.34	-108.25
2016	-21.47	-20.27	-11.07	-11.20	0.19	-1.78	2.65	-62.95
2017	-13.45	-19.38	5.01	0.53	-8.54	-1.07	2.67	-34.23
2018	-25.38	-13.62	-13.72	-2.93	-9.11	-1.79	0.28	-66.26
2019	-23.47	-24.20	-8.91	-9.12	-7.17	-0.70	1.52	-72.05
2020	-30.66	-19.21	-9.54	-14.66	-2.14	-1.09	2.89	-74.41
2021	-29.01	-15.20	-14.57	-23.04	-7.23	-1.95	2.25	-88.74
2022	-42.81	-31.42	-11.38	-13.30	1.89	-4.69	3.35	-98.36
2023	-44.11	-34.74	-16.21	-16.12	-22.89	-2.24	2.70	-133.61
2024	-32.21	-26.43	-28.72	-22.39	1.72	-5.81	0.12	-113.73
Ukupno	-453.59	-311.10	-177.33	-167.03	-77.28	-30.57	25.37	-1.191.54

Ispred su vidljivi podaci o finansijskom rezultatu 7 rudnika u sastavu Koncerna EP BiH tokom prethodnih 15 godina. Evidentno je da je, sa izuzetkom RU Gračanica, svega par rudnika u par godina imalo pozitivan finansijski rezultat. Uz gubitke u poslovanju, prisutan je i trend povećanja dospjelih neizmirenih obaveza po raznim osnovama. Treba naglasiti da je 6 od 7 ZD rudnika 2008. godine u sastav Koncerna EP BiH ušlo sa gubicima i dugovanjima u poslovanju te da je riječ o dugotrajnim i ozbiljnim finansijskim problemima gdje 6 od 7 rudnika ima hronične probleme u svakom aspektu poslovanja.

U proteklom periodu EP BiH je na ulaganja u rudnike te održavanje njihove likvidnosti (kroz avanse i pozajmice) utrošila blizu 750 miliona KM što se negativno odrazilo na likvidnosti i rezultate poslovanja same EP BiH. Izostali su očekivani efekti ovog investiranja kao i finansijske podrške procesu prestrukturiranja ZD rudnika. Efekti višestrukih povećanja cijene topline uglja i promjena skala premiranja i penaliziranja

kvalitete uglja (koje „idu na mlin“ rudnicima) su poništeni padom produktivnosti i kvalitete isporučenog uglja, te rastom troškova eksploatacije.

Poslovanje EP BiH je tokom prethodnih 15 godina bilo pretežno pozitivno, ali je u svega 2 godine ostvarena dobit od cca 60 mil. KM koja se može nazvati značajnom. U 2023. godini je iskazan gubitak u poslovanju od 327,6 mil. KM, ali je u tom rezultatu sadržano i dosta rashoda koji su mogli i trebali teretiti ranije godine (nije bila provedena nezavisna procjena vrijednosti ulaganja u ZD rudnike). Rezultati poslovanja EP BiH su u velikoj mjeri ovisili o količini bilansnih viškova koji su se mogli plasirati po tržišnim uslovima kroz djelatnost trgovine. Ti viškovi su postojali i u količinama od preko 2.000 GWh godišnje. Najbolji finansijski rezultati u prethodnih 15 godina su ostvareni u 2009., 2013. i 2018. godini. Karakteristika te 3 godine je da je tada ukupna proizvodnja bila blizu 7.000 GWh, proizvodnja u HE preko 1.600 GWh, te je u tim godinama kroz trgovinu plasirano preko 2.400 GWh vlastito proizvedene el. energije kao bilansni viša. I u ovim godinama su na prodaji krajnjim kupcima ostvarivani gubici (manji nego trenutno), ali se isto moglo nadoknaditi zahvaljujući rentabilnom plasmanu značajnih bilansnih viškova. U zadnje 3 završene godine količine bilansnih viškova su radikalno smanjene, što zbog pada proizvodnje što zbog rasta krajnje (odnosno bruto) potrošnje EP BiH te se gubici na javnom snabdjevanju ne mogu nadoknaditi u punoj mjeri pa se ostvaruje negativno poslovanje (koje bi se moglo nastaviti i u 2025. godini).

U posljednjih par godina primjetni su pozitivni efekti od kupoprodaje el. energije kao i povećanje prihoda od naknada za priključenje. Da je situacija sa raspoloživosti uglja i bila bolja, te da se vodila razumnija cjenovna politika vezana za javnu uslugu, u prethodne 2-3 godine mogla je biti ostvarena rekordna dobit te se može reći da je propuštena prilika koja će se teško više ikad ukazati

Ono što zabrinjava je značajan pad EBITD-a u 2024. godini, a ni 2025. i naredne dvije godine ne obećavaju značajniji popravak situacije. To predstavlja ozbiljan i prijeteci problem od rizika nelikvidnosti JPEPBih, jer je upitna mogućnost kreditnog zaduženja za potrebe finansiranja redovnog poslovanja koje će u narednom periodu biti neophodno za opstanak likvidnosti Društva. Dodatno, projekcijom gotovinskog toka za tekuću i naredne planske godine, nedostatna su sredstva ne samo za redovno poslovanje nego i za neophodno investiciono ulaganje i modernizaciju postojećih proizvodnih objekata kao i u izgradnju planiranih neophodnih proizvodnih objekata OIE koje bi samo dijelom zadovoljile potrebe EEB.

Dakle, u Planu poslovanja EP BiH za period 2025-2027. godina iskazana su nedostajuća sredstva za finansiranje investicija od skoro 800 mil. KM što znači da je ugrožena finansijska sposobnost EP BiH da modernizuje svoje postojeće kapacitete te izgradi zamjenske. Da stvar bude gora stanje zaliha vode u hidroakumulacijama i uglja na depoima TE je početkom 2025. godine bilo značajno manje nego je to predviđeno EEB-om i Planom poslovanja za ovu godinu, a što se već odražava na finansijske rezultate i likvidnost u prva 2 mjeseca. Uz navedeno, od Federacije BiH nisu naplaćene subvencije ugroženim kategorijama gdje saldo sa krajem 2024. godine iznosi 8,57 mil. KM gdje su morali u finansijskim izvještajima biti iskazani i rashodi po ovom osnovu. Ukoliko se nešto ne poduzme na iznalaženju dodatnih gotovinskih sredstava moguće je da u toku II polugodišta ove godine nastupi nelikvidnost EP BiH i/ili da se ne mogu realizovati predviđena ulaganja. Gledajući stanje gotovine i oročenih depozita EP BiH sa krajem 2024. godine sasvim je jasno da bi već tokom prošle godine EP BiH bila nelikvidna da nije vraćen uplaćeni avans za blok 7 TE Tuzla.

Prodajne cijene električne energije krajnjim kupcima EP BiH

FINANSIJSKI REZULTAT RUDNIKA PO GODINAMA									
Godina	Rudnici Kreka	RMU Zenica	RMU Kakanj	RMU Breza	RMU Đurdevik	RMU Abid Lolić	RU Gračanica	Ukupno	
2009	-9,68	-12,22	-3,89	-9,50	-2,72	-0,82	0,16	-38,67	
2010	-31,32	-20,08	-8,03	-7,96	1,33	-0,22	0,09	-66,19	
2011	-17,47	-14,17	-12,22	-2,16	-5,75	-0,33	0,09	-52,02	
2012	-27,51	-9,74	-4,46	-0,22	0,12	-0,91	0,47	-42,26	
2013	-39,04	-5,78	-4,25	-2,93	-3,99	0,07	0,45	-55,46	
2014	-33,01	-22,80	-13,59	-9,31	-5,36	-1,62	1,33	-84,35	
2015	-33,00	-21,82	-21,78	-22,72	-7,64	-5,63	4,34	-108,25	
2016	-21,47	-20,27	-11,07	-11,20	0,19	-1,78	2,65	-62,95	
2017	-13,45	-19,38	5,01	0,53	-8,54	-1,07	2,67	-34,23	
2018	-25,38	-13,62	-13,72	-2,93	-9,11	-1,79	0,28	-66,26	
2019	-23,47	-24,20	-8,91	-9,12	-7,17	-0,70	1,52	-72,05	
2020	-30,66	-19,21	-9,54	-14,66	-2,14	-1,09	2,89	-74,41	
2021	-29,01	-15,20	-14,57	-23,04	-7,23	-1,95	2,25	-88,74	
2022	-42,81	-31,42	-11,38	-13,30	1,89	-4,69	3,35	-98,36	
2023	-44,11	-34,74	-16,21	-16,12	-22,89	-2,24	2,70	-133,61	
2024	-32,21	-26,43	-28,72	-22,39	1,72	-5,81	0,12	-113,73	
Ukupno	-453,59	-311,10	-177,33	-167,03	-77,28	-30,57	25,37	-1.191,54	

Ispred su prikazani podaci o kretanju prosječnih prodajnih cijena el. energije za krajnje kupce BiH u periodu 2009-2024. godina + januar 2025. godine gdje je posebno prikazano i kretanje prosječne prodajne cijene za domaćinstva. Napominjemo da se radi o ukupnim prosječnim cijenama koje u sebi, pored dijela kojim se trebaju nadoknaditi troškovi proizvodnje i nabavke el. energije, sadrži i tarife za pokriće troškova mrežarine (distribucija) i snabdjevanja.

Prosječna ukupno prodajna cijena za 2024. godine je u odnosu na prosjek iz 2015. godine povećana za 19,4% dok je za domaćinstva veća za 2,8% (povećana za 10% od augusta 2024, prvi put nakon januara 2015. godine). Za prva 2 mjeseca 2025. godine cijene su povećane u odnosu na prosjek za 2024. godinu, ali je rast u odnosu na 2015. godinu i dalje mnogo manji nego što je rast indeksa potrošačkih cijena (preko 33% u odnosu na 2015. godinu), rast indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda (preko 35% u odnosu na 2015. godinu) te rast proizvodne cijene EP BiH (53% u odnosu na 2015. godinu) i tržišnih cijena el. energije (preko 130% u odnosu na 2015. godinu).

Kod kategorije *Domaćinstva* komponenta energije se domaćinstvima prodavala u 2024. godini za prosječno 6,8 F/kWh, mrežarina je iznosila oko 7,0 F/kWh dok se 1,1 F/kWh odnosi na trošak snabdjevanja (naknada za mjerno mjesto snabdjevanje) što daje prosjek cijene od 14,9 F/kWh. U 2025. godini je na snazi prodaje energije po 7,7 F/kWh, dok su mrežarina i naknada za mjerno mjesto ostale iste. Treba reći da se proizvodna cijena EP BiH za 2023 i 2024. godinu kretala oko 13,3 F/kWh, a takva je i planska proizvodna cijena za 2025. godinu. Čak i ako se pretpostavi da se energija iz HE i drugih obnovljivih izvora koristi za potrebe javnog snabdjevanja dođe se do nabavne cijene energije od 10,33 F/kWh koja se prodaje domaćinstvima po prosječno 7,7 F/kWh, pri čemu se na svakom kWh gubi oko 2,63 F/kWh. Ako to prevedemo na plansku potrošnju domaćinstava za 2025. godinu od 2.475,2 GWh onda se može očekivati da će gubitak po ovom osnovu biti blizu 65,1 mil. KM i to u slučaju da se ostvare bilansne veličine (posebno proizvodnja u HE) i planski troškovi za 2025. godinu, a što već sada izgleda kao preoptimističan scenario. Treba ozbiljno razmotriti uvođenje blok tarifa kod Domaćinstava kako bi se racionalizirala potrošnja el. energije za potrebe grijanja i hlađenja, a ova praksa je dala dobre rezultate u mnogim državama.

I na tržišnom snabdijevanju je EP BiH prodavala energiju krajnjim kupcima značajno ispod tržišnih cijena, na osnovu zakonskih i podzakonskih akata koji su se primjenjivali u prethodnom periodu. Izgubljene su stotine miliona KM prihoda i gotovine po tom osnovu, a što nije namireno iz Budžeta FBiH i drugih izvora, za razliku od Hrvatske i brojnih drugih zemalja. Treba dodati i da se prodaje toplotne energije za grijanje Tuzle, Lukavca i Kaknja vrši ispod stvarne proizvodne cijene toplotne energije, gdje se ne naplaćuju ni svi varijabilni troškovi u viezi iste.

Što se tiče cijene distributivne mrežarine, ista se nije mijenjala još od sredine 2011. godine, dakle punih 13,5 godina. U međuvremenu su, u odnosu na 2011. godinu povećani troškovi sistemske usluge, troškovi rada NOS-a BiH te nabavke energije distributivnih gubitaka gdje se trenutno važećim tarifama ne pokriva oko 20 miliona KM troškova po ovom osnovu. Tarife za sistemske i pomoćne usluge odnosno tarifa za rad NOS-a BiH veće su za oko 100% u odnosu na 2013. godinu dok je cijena energije distributivnih gubitaka veća za preko 60% u odnosu na 2011. godinu. No ova povećanja tarifa i troškova još uvijek nisu prevaljena na korisnike distributivne mreže, ako ni povećanje troška amortizacije u zadnjih 14 godina. Uz to, djelatnosti distribucije je u zadnjem tarifnom postupku (I polovina 2011. godine) odobren izuzetno nizak povrat na regulatornu osnovicu, te se važećim tarifama ne mogu generisati sredstva za neophodnu modernizaciju distributivne mreže. Cijena mrežarine ODS-a EP BiH je u prosjeku niža u odnosu na druga dva ODS-a u BiH, a što se posebno odnosi na fiksni dio tarife i kupce koji troše male količine el. energije na mjesečnom nivou. U suštini je potrebno povećanje cijena distributivne mrežarine za oko 10% u prosjeku za krajnje kupce/potrošače te uvođenje plaćanja distributivne mrežarine za proizvedenu energiju predatu na distributivnu mrežu.

Sve u svemu, prodajući električnu energiju, mrežarinu i toplotnu energiju ispod razumnih i tržišnih cijena, EP BiH je građanima i pravnim subjektima u zadnjih 15-ak godina uštedjela preko 2 milijarde KM u odnosu na cijene/prihode koji bi se ostvarile poštujući strogo ekonomsko postupanje. To treba imati u vidu kada se govori o finansijskim rezultatima, ulozi i svrsi postojanja EP BiH u domaćoj privredi. Nažalost, EP BiH je time dovedena u situaciju da nema raspoloživih vlastitih finansijskih kapaciteta da finansira ulaganja u zamjenske kapacitete i modernizaciju proizvodnih postrojenja i distributivne mreže. To će neminovno voditi ka eksternom finansiranju, koje će, ako ga bude moguće obezbjediti, značiti i visoke finansijske troškove. Ono što su građani i privreda uštedjeli plaćajući račune za el. energiju ispod normalnih cijena je već dijelom došlo na naplatu na razne načine (izostanak dobiti, nepodmirene obaveze ZD rudnika, mala tržišna, cijena dionica, neizgrađeni novi objekti ...), a čini se da će dodatno biti plaćeno i kroz troškove kamata i drugih pripadajućih naknada u vezi zaduženja. Niske cijene el. energije su demotivirajuće za provođenje mjera energetske efikasnosti i štednju el. energije te ne ohrabruju građane i pravna lica da ostvare status prosumera.

Izazovi pred JP Elektroprivreda BiH

Ključni izazovi koji stoje pred EP BiH su sljedeći

- Provesti energetske tranzicije uz postepeno smanjenje količine i udjela proizvodnje el. energije iz uglja, a da se pri tome ne ugrozi mogućnosti snabdijevanja krajnjih kupaca
- Obezbjediti finansijska sredstva neophodna za tekuće poslovanje i ključna ulaganja

- Kroz ozbiljne zaokrete u poslovnoj politici i praksi vratiti nivo proizvodnje uglja u ZD rudnicima na najmanje 4,5 miliona tona godišnje kako bi se izbjegla potreba kupovine uglja od drugih rudnika (osim RMU Banovići) i potreba kupovine el. energije zbog manjka energetske resursa
- Ustabiliti likvidnost svih rudnika i stvoriti mogućnost obezbjeđenja potrebnih sredstava za redovno poslovanje kao i izmirenja zaostalih obaveza rudnika (omogućiti administrativno rješenje i finansijsku konsolidaciju, riješiti administrativne probleme postupaka prodaje imovine kao mogućnost obezbjeđenja dodatnih prihoda za izmirenje obaveza)
- Suočavanje sa plaćanjem taksi za CO2 emisije odnosno sa uvođenjem CBAM-a
- Racionalizacija troškova poslovanja EPBiH i ZD Rudnika uglja
- Racionalizacija ulaganja EPBiH u ZD rudnike uglja
- Prodaja el energije i pružanja usluga mrežarine po ekonomski razumnim cijenama koje omogućuju održivost Društva i Koncerna
- Izdvajanje ODS-a

JP Elektroprivreda HZHB d.d. Mostar

STRATEŠKO OPREDJELJENJE

Prioritetno srednjoročno i dugoročno strateško opredjeljenje JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar je povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, izgradnja novih elektroenergetskih postrojenja, unaprjeđenje poslovne efikasnosti i razvoj distribucijske mreže te približavanje konceptu pametne mreže.

Pouzdanu snadbijevanje električnom energijom JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar primarno namjerava osigurati kroz diversifikaciju svog proizvodnog portfelja, kako bi se smanjila zavisnost o hidrološkim prilikama zbog čega smo prvi u Bosni i Hercegovini izgradili VE Mesihovina. Ovakav, inovativan i savremen pristup, nastavljamo slijediti i dalje u projektima izgradnje hidroelektrana, vjetroelektrana i sunčanih fotonaponskih elektrana. Iskorištavanjem brojnih mogućnosti koje otvaraju savremeni elektroenergetski sistem, odlučni smo proaktivno djelovati u cilju poboljšanja energijske efikasnosti te sudjelovati u području elektromobilnosti i skladištenja električne energije.

Stalnim strukturalnim prilagodbama, izgradnjom savremenoga sistema upravljanja i organizacije te kontinuiranom edukacijom i usmjeravanjem zaposlenika, nastojimo biti interno učinkoviti, otvoreni i fleksibilni za saradnju s našim kupcima i korisnicima, tradicionalnim i novim partnerima kao i potencijalnim investitorima.

Proizvodnja električne energije

Preduzeće u svom proizvodnom portfelju proizvodi sa sedam hidroelektrana ukupne instalirane snage 872 MW i vjetroelektranom Mesihovina, instalirane snage 50,6 MW, čime je ukupni proizvodni portfelj Društva dosegao 922,6 MW. Prosječna godišnja proizvodnja svih postrojenja kojima upravlja JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar iznosi 2.038 GWh (desetogodišnji prosjek). Specifična struktura proizvodnog portfelja implicira da proizvodnja električne energije iz proizvodnih kapaciteta JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar uvelike ovisi o hidrološkim uslovima.

Distribucija električne energije

JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar operator je distributivnog sistema na području svoga djelovanja te posjeduje ukupno 13.423 kilometra distributivne mreže i to 295 kilometara mreže naponske razine 35 kV, 4.445 kilometara mreže naponskog nivoa 10(20) kV, te 8.683 kilometra mreže naponskog nivoa 0,4 kV. Društvo raspolaže s ukupno 3.954 transformatorska postrojenja, pri čemu ukupna instalisana snaga distributivnih transformatorskih postrojenja 35/10(20) kV iznosi 117,5 MW, a transformatorskih postrojenja 10(20)/0,4 kV 1.240,5 MW. Zahvaljujući uložnim naporima i angažovanim sredstvima, JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar iz godine u godinu bilježi trend smanjenja gubitaka na distributivnim naponskim nivoima. Ukupni distributivni gubitci tako su u 2024. godini iznosili 8,7 %. Kod kupaca na području djelovanja JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar, u cilju lakšega očitavanja potrošnje, praćenja potrošnje po pojedinim transformatorskim područjima kao i pružanja ostalih informacija neophodnih za optimalno planiranje razvoja distributivne mreže, ugrađeno je oko 90.000 pametnih brojila, čime je oko 50 % kupaca u sistemu daljinskog očitavanja.

Snabdjevanje i trgovina električnom energijom

JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar snabdjeva oko 205.000 krajnjih kupaca električne energije u 35 gradova i općina u kojima djeluje pri čemu u strukturi kupaca najveći udio imaju kupci iz kategorije Kućanstva. Odlukom Vlade Federacije BiH, JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar dodijeljen je status javnoga snabdjevača i utvrđena je obveza pružanja javne/univerzalne usluge i usluge rezervnoga snabdjevača krajnjih kupaca na području njezina djelovanja. JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar i u segmentu trgovine električnom energijom na veleprodajnom tržištu u Bosni i Hercegovini, također je aktivan učesnik.

S obzirom da je JP „Elektroprivreda HZ HB“ tradicionalno usmjerena na proizvodnju električne energije iz hidropotencijala, jasno je da se pouzdanost snabdjevanja električnom energijom može osigurati samo kroz diversifikaciju proizvodnog portfelja. Stoga je upravo JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar prva u Bosni i Hercegovini razvila, izgradila i pustila u pogon vjetroelektranu Mesihovina. Trenutno su u poodmakloj fazi razvoja dva velika projekta – fotonaponska elektrana „EPHZHB 1“ instalisane snage 150 MW i vjetroelektrana „Poklečani“ instalisane snage 132 MW, a u toku su aktivnosti na ishođenju potrebnih dozvola i pripreme za izgradnju. Društvo u narednom petogodišnjem razdoblju, a upravo u svrhu smanjenja izloženosti hidrološkim uslovima i tržišnim cijenama električne energije te osiguranju preduslova za provođenje ciljeva energetske tranzicije i izvršavanje zakonskih obveza, planira značajna investicijska ulaganja kojima bi se osigurala stabilnost poslovanja i to prvenstveno kroz izgradnju novih i revitalizaciju postojećih proizvodnih kapaciteta.

Uzimajući u obzir važnost projekata iz obnovljivih izvora energije u kontekstu energetske tranzicije i ciljeva zacrtanih NECP-om, zabrinjavajuća je upravo inertnost nadležnih institucija kojima se investitori, a posebno javna preduzeća u svojstvu investitora, ograničavaju u realizaciji ovako važnih investicija. Javna preduzeća se pogotovo, zbog ograničavajućih uslova u Zakonu o javnim nabavama, često zbog strogo definiranih i široko postavljenih rokova kao i „profesionalnih žalitelja“

onemogućuju u natjecanju za mrežne kapacitete koji se najčešće dodjeljuju po načelu „first-in-first-out“.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine ima važan zadatak u otklanjanju ograničenja u novim investicijama zbog neadekvatnog zakonskog okvira. U ovom je kontekstu, uslijed povećane integracije obnovljivih, neupravljivih izvora nužno naglasiti važnost i potencijal izgradnje pumpnih hidroelektrana s obzirom da upravo pupne hidroelektrane mogu doprinijeti većoj fleksibilnosti u upravljanju elektroenergetskim sistemom te smanjenju ukupnih troškova uravnoteženja upotrebom domaćih resursa što je postavljeno kao obavezujući cilj u domeni energetske sigurnosti. U tom kontekstu, a uzimajući u obzir prepreke i ograničavajuće uslove postavljene važećim zakonodavstvom (posebno važećim Zakonom o koncesijama), nužno je iskazati opredijeljenost k izgradnji pupnih hidroelektrana u svrhu poboljšanja fleksibilnosti sistema te u posebnim mjerama analizirati navedene prepreke i djelovati na njihovom uklanjanju, a kako bi se motivirajuće djelovalo na izgradnju istih i postizanju ciljeva energetske sigurnosti. Kao jedno od ograničenja istaknuli bismo i Zakon o vodama FBiH čijom izmjenom bi se morala omogućiti izgradnja plutajućih fotonaponskih elektrana na vodnom dobru (što sada nije slučaj zbog ograničavajućih odredaba člana 12. i člana 14. istoga), s obzirom na višestruke koristi ovakvih projekata, a u svrhu ispunjenja cilja povećanja udjela OIE u ukupnoj proizvodnji električne energije.

Opće je poznato kako je privremena zabrana raspolaganja državnom imovinom (i niz odluka Ustavnog suda po ovom pitanju) već sada negativno djelovala na dinamiku investiranja u gotovo svim privrednim sektorima. Svakako je neupitan uticaj ove zabrane i na razvoj i budućnost elektroenergetskog sektora - nejasno je na koji način će se realizovati investicije u proizvodne objekte i prenosnu i distributivnu mrežu s obzirom da se predviđene investicije velikim dijelom nalaze na područjima koja su obuhvaćena ovom zabranom.

Svakako moramo naglasiti i problematiku priključenja na mrežu prenosa. Naime, prenosna mreža 220 kV na području OP Mostar, na koju se priključuju ili je planirano priključenje novih proizvodnih objekata, stara je preko 50 godina. Veliki dio ove mreže nalazio se u području ratnih sukoba i pretrpio je značajna oštećenja koja su sanirana za potrebe prenosa električne energije u uslovima prije priključenja novih proizvodnih objekata (kada su predmetni vodovi bili opterećeni daleko ispod nazivne snage). U skladu sa navedenom, potrebno je realizovati kvalitetnu sanaciju/rekonstrukciju istih čime će se pouzdanost (a po mogućnosti i prenosna moć) dovesti na nivo koji osigurava stabilnost sistema i plasman energije iz proizvodnih objekata.

Dugoročni razvojni planovi, uz prethodnu izmjenu postojećih kriterija planiranja, moraju uvažiti potrebu izgradnje 220 i/ili 400 kV mreže (TS i DV) na području nadležnosti JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar s konekcijama prema sjeveru BiH i prema Republici Hrvatskoj. Za realizaciju navedenog potrebno je u obzir uzeti potrebna sredstva, izvore financiranja, te vremenski okvir za realizaciju koji nije zanemariv s obzirom na procedure prostornog planiranja, rješavanja imovinskopravnih odnosa, provođenja javnih nabava i same izgradnje/rekonstrukcije objekata.

S obzirom da je najveći broj (i snaga) postrojenja iz OIE koncentriran upravo na tom uskom pograničnom području, neizbježno je kako će trebati ojačati međupovezanost ovih elektroenergetskih sistema. Jasno je kako zbog uslova za bilansiranje novih proizvodnih objekata IPRP nije „opravdano potaknuo“ razvoj infrastrukture za prenos

električne energije u ovom području. Međutim, s obzirom na očiti pojačan interes za gradnju na ovom području, te uzimajući u obzir relevantne studije koje pokazuju potencijale za proizvodnju električne energije, ovaj cilj nužno je učiniti imperativnim. Uzimajući u obzir specifičan proizvodni portfelj preduzeća, jasno je kako poslovni rezultat uveliko zavisi o hidrološkim prilikama i cijenama na veleprodajnom tržištu električne energije. Na grafikonu koji ćete vidjeti na sljedećoj stranici vidno je kako Društvo u svakom trenutku ne raspolaže dostatnim količinama električne energije za zadovoljenje potražnje kupaca na srednjem i niskom naponu te je stoga vrlo izloženo riziku volatilnosti cijena na tržištu električne energije i hidrološkim uvjetima.

Loša hidrologija uz visoke cijene na tržištu električne energije tako je rezultirala značajnim gubitkom ostvarenim u 2022. godini, koji je u potpunosti kompenziran u hidrološki povoljnijoj 2023. godini. Ovakva zavisnost o hidrološkim usloviima osnovni je razlog za strateško usmjerenje ka diversifikaciji proizvodnog portfelja Društva. Naime, električna energija je posebna vrsta robe u kontekstu upravljanja rizicima prvenstveno jer je modeliranje cijena na tržištu i vrjednovanje ugovora zbog same prirode električne energije vrlo teško (cijene su izrazito volatilne, događaju se zagušenja u prenosu, cijena je neelastična na potrošnju). Dok je cijena električne energije (odnosno tržište električne energije) bila regulisana, cijene su bile stabilne i predvidive, stoga je i rizik bio nizak. Od 2015. godine djelatnosti proizvodnje i snabdjevanja i trgovine električnom energijom su deregulisale te se cijena određuje po tržišnim načelima. Društvo upravo kroz kontinuiranu analizu kretanja cijena na tržištu upravlja vlastitim proizvodnim portfeljem i trguje bilateralnim ugovorima, standardnim i nestandardnim proizvodima (profilima), kako bi na optimalan način anuliralo učinke volatilnosti cijena električne energije na poslovanje.

Podaci o EBITDA (koja je jedan od ključnih pokazatelja uspješnosti preduzeća s naglaskom na likvidnost i pokazuje „čistu“ uspješnost poslovanja koja je približna novčanom toku od poslovnih aktivnosti) također indiciraju značajnu korelaciju s hidrološkim prilikama. Koeficijent tekuće likvidnosti (financijski pokazatelj likvidnosti kojim se ocjenjuje sposobnost preduzeća da kratkoročne obaveze pokrije ukupnom kratkotrajnom imovinom) ispod je poželjne vrijednosti od 2 iako Društvo, općenito govoreći, nema problema s likvidnosti, te uredno izmiruje svoje obveze, upravo zbog gore navedene specifičnosti elektroprivredne djelatnosti.

Na grafikonu iznad prikazano je kretanje proizvodnje električne energije u proteklih 5 godina, te je crvenom linijom naznačena ukupna potrošnja na nivou distribucije (srednji i niski napon + gubici na mreži distribucije). Iz istoga je vidno kako uglavnom u ljetnim mjesecima Društvo ne raspolaže dostatnim količinama električne energije za zadovoljenje potrošnje te istu mora nabavljati na tržištu.

Kada se realizuju projekti VE Poklečani i FNE EPHZHB 1 na grafikonu ispod jasno se vidi kako će Društvo u svakom trenutku moći zadovoljiti potrebe distributivne potrošnje, čime se značajno doprinosi sigurnosti snabdjevanja krajnjih kupaca. Uvažavajući navedeno značajno će se smanjiti i tržišni rizik izrazito volatilnih cijena na veleprodajnom tržištu i izloženost hidrološkim prilikama.

U proteklih 7 godina distributivna mreža značajno se transformirala uslijed liberalizacije tržišta u segmentu proizvodnje električne energije, odnosno kroz pojavu neovisnih

proizvođača električne energije. Na priloženom grafikonu je prikazana dinamika priključenja proizvodnih objekata na mrežu distribucije gdje je s krajem 2024. godine na mrežu distribucije JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar priključeno preko 750 proizvođača ukupne instalirane snage preko 100 MW. Društvo se sada suočava s velikim brojem zahtjeva za priključenje na mrežu distribucije JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar i to koncentrisanih na usko područje zapadne i južne Hercegovine. U ovom trenutku možemo potvrditi da je na određenim područjima distributivna mreža dosegla gornju granicu svojih kapaciteta u smislu priključenja proizvodnih objekata, te će svakako u narednim godinama biti potrebna značajna ulaganja u povećanje mrežnih kapaciteta dodatno naglašena pojavom prosumera, aktivnih kupaca, zajednica obnovljive energije, energetske zajednice i drugih aktera na tržištu električne energije.

Ključna promjena koja će značajno uticati na poslovanje Društva ogleda se u obavezi razdvajanja djelatnosti distribucije i formiranja Operatora distributivnog sistema (ODS-a) pravno, računovodstveno i funkcionalno, razdvojenoga od matičnog preduzeća, u skladu s odredbama Zakona o električnoj energiji u Federaciji BiH, koji je stupio na snagu 17. augusta 2023. godine. U svrhu smanjenja rizika koji proizlazi iz promjena u upravljačkoj i organizacijskoj strukturi i razdvajanju ODS-a, Društvo značajnu pažnju posvećuje analizi optimalnog načina prestrukturiranja, u skladu s načelima korporativnog upravljanja, računovodstvenim i pravnim zahtjevima te zakonskim odredbama, a kako bi se osigurala stabilnost i kontinuitet u poslovanju. Na projektu prestrukturiranja Društva s naglaskom na izdvajanje ODS-a intenzivno rade Uprava i ključni radnici u suradnji s vanjskim konsultantima angažovanim na ovom projektu kako bi se isti uspješno okončao u zakonski predviđenom roku.

U eksternom se smislu očekuju izvjesne promjene na tržištu električne energije koje mogu imati značajan uticaj na poslovanje Društva i privredu Bosne i Hercegovine u cjelini. Posebno je bitno napomenuti kako se od 1.1.2026. godine implementira CBAM - mehanizam za ugljičnu prilagodbu na granicama s Europskom unijom. CBAM-om se zapravo dopunjuje sistem trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih gasova unutar Unije uspostavljen Direktivom 2003/87/EZ („EU sustav trgovanja emisijama“) primjenom istovjetnog skupa pravila na uvoz električne energije u carinsko područje Unije iz trećih zemalja kako bi se spriječilo tzv. „curenje ugljika“. S obzirom da BiH nije uspostavila vlastiti sistem trgovanja emisijama niti burzu električne energije spoenu s jedinstvenim tržištem Europske unije, čime bi osigurala izuzeće od primjene CBAM-a, ovom svojevrsnom porezu na uvoz električne energije, podliježu svi izvoznici električne energije neovisno o strukturi njihova proizvodnog portfelja pri čemu se za obračun naknade za emisije koristi „default“ vrijednost na nivou države. Samim tim i eventualni izvoz JP „Elektroprivreda HZ HB“ d.d. Mostar, unatoč potpuno obnovljivom proizvodnom portfelju, bit će tretiran na isti način kao i izvoz proizvođača koji u svom sastavu imaju termoelektrane.

Na žalost, zbog činjenice da Bosna i Hercegovina kasni u transpoziciji propisa iz područja električne energije, nije izgledno očekivati izuzeće sektora električne energije iz CBAM-a. S obzirom da CBAM regulativa ne omogućava individualnu karakterizaciju izvoza, te prekogranični PPA ugovori zbog zahtjeva za zajamčenim prekograničnim kapacitetima nisu primjenjivi, ne postoji način da se anulira rizik koji CBAM predstavlja ne samo za izvoznike električne energije iz Bosne i Hercegovine, nego i privredu Bosne i Hercegovine u cjelini. Uzimajući u obzir da je energetika ključni privredni sektor i temelj za izgradnju propularizacijske privrede, teško je predvidjeti u kojoj mjeri će negativno uticati na privredni rast i razvoj, te naročito na privlačenje stranih direktnih investicija u obnovljive izvore energije. Sve navedeno bi se moglo negativno odraziti i

na poslovanje elektroprivrednih preduzeća u većoj ili manjoj mjeri, zavisno o izvoznim kapacitetima. U tom kontekstu, Društvo kontinuirano, kroz sudjelovanje na radnim sastancima s relevantnim institucijama, te radnim grupama nadležnih ministarstava na državnoj i entitetskoj razini i angažman na stručnim skupovima, radi na podizanju svijesti o učincima CBAM-a, a sve kako bi se ubrzali procesi koji bi eventualno mogli rezultirati izuzećem sektora električne energije.

Bosna i Hercegovina je jedina država u Europi koja danas nema svoju vlastitu burzu električne energije. Trenutno je u izradi državni Zakon o regulatoru električne energije i prirodnog gasa, prenosu i tržištu električne energije kojim bi se trebalo regulisati uspostavljanje burze električne energije u Bosni i Hercegovini. S obzirom da niti jedna državna institucija i agencija ili državno preduzeće u sektoru električne energije nema sjedište u Hercegovini naš je imperativ da upravo sjedište burze u budućem zakonu bude definisano u Mostaru. Uz to što je burza i njezina integracija s EU tržištem osnova za izuzeće od CBAM-a, burza električne energije omogućuje transparentnost i pouzdanost cijena, veću sigurnost za investitore, eliminisanje određenih rizika u trgovini i sigurnu nabavu električne energije u usporedbi s primjerice postupkom javnih nabava. Burza zapravo daje sigurnost svima koji na njoj sudjeluju da su postigli najekonomičnije cijene u realnom vremenu.

"BH-Gas" d.o.o. Sarajevo

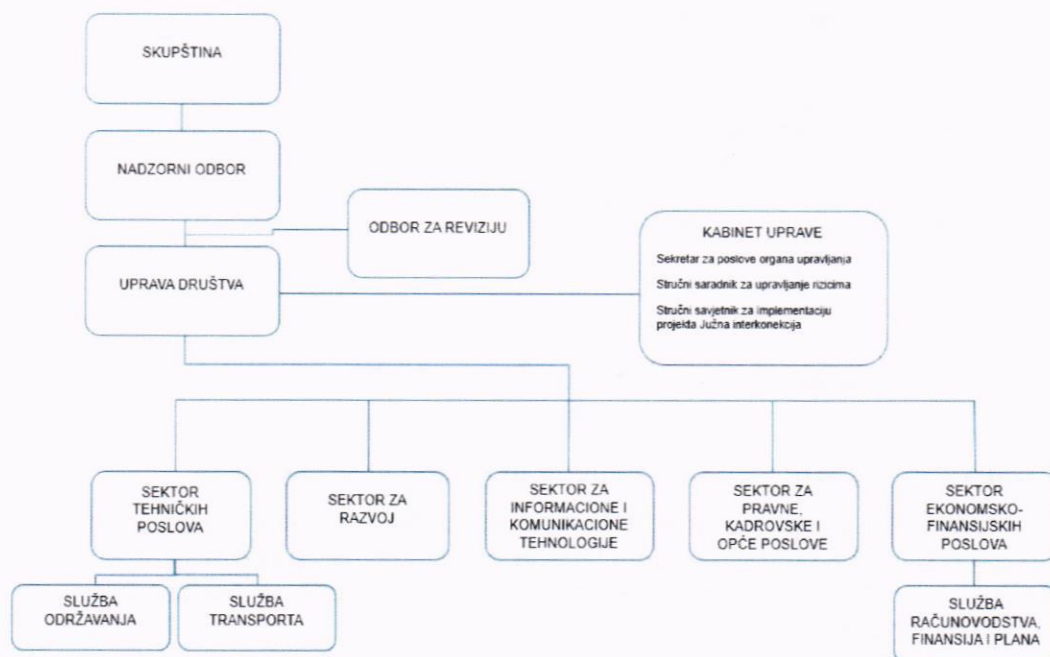
1. OSNOVNE INFORMACIJE O DRUŠTVU

Privredno društvo za proizvodnju i transport gasa "BH-Gas" d.o.o. Sarajevo je Društvo osnovano 1997. godine i u 100% je vlasništvu Federacije BiH.

Do 01.07.2021. godine je obavljao djelatnost snabdijevanja i transporta prirodnog gasa. Zaključkom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, br. 599/2021 od 08.04.2021. godine sa 262. sjednice, BH-Gas od 01.07.2021. godine prestaje vršiti ulogu snabdjevača, te ostaje isključivo operator transportnog sistema u Federaciji Bosne i Hercegovine. Izmjenom Uredbe o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede ("Službene novine Federacije BiH", broj: 83/2007, 71/2021 i 91/2022), članom 10. Uredbe, BH-Gas d.o.o. Sarajevo se imenuje za operatora transportnog sistema, a poslove snabdijevanja prirodnog gasa u cijelosti preuzima Energoinvest d.d. Sarajevo.

U skladu sa odredbama Uredbe, Operator transportnog sistema je energetska subjekt koji obavlja energetska djelatnost transporta prirodnog gasa i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj transportnog sistema na određenom području i gdje je izvodivo, njegovo povezivanje sa drugim sistemima, te za osiguranje dugoročne sposobnosti transportnog sistema da zadovoljava razumne potrebe za transportom prirodnog gasa.

Na dan 31.12.2024. godine, BH-Gas d.o.o. ima 46 zaposlenih.

Dijagram 1 Organizaciona struktura BH-Gas

2. POSTOJEĆI TRANSPORTNI SISTEM

2.1 Transportni gasni sistem u Bosni i Hercegovini

Kako Bosna i Hercegovina nema vlastite izvore prirodnog gasa, transport ovog energenta za potrebe tržišta Federacije Bosne i Hercegovine/Bosne i Hercegovine vrši se isključivo jednim pravcem snabdijevanja i iz jednog izvora (Ruski gas preko Turskog toka), te je iz tog razloga kriterij sigurnosti snabdijevanja s aspekta infrastrukture N-1 jednak nuli, čime je ugrožena energetska sigurnost.

Prirodni gas u BiH ulazi na interkonekcijskoj tački kod mjesta Šepak u blizini granice RS/BiH, a primopredajna mjerna stanica za snabdijevanje Bosne i Hercegovine je lokacijski smještena u Zvorniku. Gasni transportni sistem u entitetu Republika Srpska čine dionica gasovoda od 19 km (granica sa RS/BiH – Šepak) kojom upravlja kompanija Gas Promet a.d. Pale i dionica gasovoda od 40 km (Zvornik - Prijedor kod Kladnja) kojom upravlja Sarajevo-gas a.d. Istočno Sarajevo.

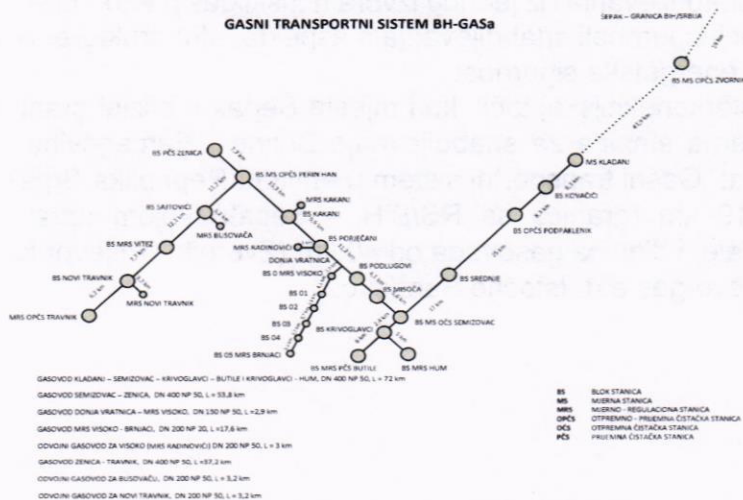
Slika 1 Gasni transportni sistem Bosne i Hercegovine

2.2 Transportni gasni sistem u Federaciji Bosne i Hercegovine

Gasni transportni sistem Federacije Bosne i Hercegovine, ukupne dužine 196 km, čine 3 (tri) dionice koje su u nastavku navedene prema nazivu, promjeru i dužini trase.

Tabela 1. Transportni gasni sistem Federacije Bosne i Hercegovine na dan 31.12.2024. godine

Redni broj	Dionica gasovoda	Prečnik gasovoda	Dužina dionice
1.	Kladanj – Semizovac – Sarajevo	DN400	74,6 km
2.	Semizovac – Zenica	DN400	54,65 km
2.1	Odvojni gasovod Poriječani-Radinovići	DN150	3,75 km
2.2	Odvojni gasovod Donja Vratnica-Visoko	DN150	2,9 km
2.3	Odvojni gasovod Visoko – Brnjaci	DN200	17,6 km
3.	Zenica – Travnik	DN400	36,2 km
3.1	Odvojni gasovod za Busovaču	DN200	3,2 km
3.2	Odvojni gasovod za Novi Travnik	DN200	3,2 km

Shema 1 Gasni transportni sistem Federacije Bosne i Hercegovine

3. PLANIRANI RAZVOJNI PROJEKTI

BH-Gas je shodno važećem zakonskom okviru nadležan za upravljanje i održavanje postojećeg gasnog transportnog sistema s ciljem obezbjeđenja pouzdanog i nesmetanog transporta prirodnog gasa, te razvoj transportne mreže u Federaciji Bosne i Hercegovine. U saradnji sa resornim Federalnim ministarstvom energije, rudarstva i industrije provode se redovne aktivnosti na analizama i procjenama s ciljem konačne realizacije razvojnih projekata koji će omogućiti pristup novim izvorima snabdijevanja i proširenje tržišta prirodnog gasa u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Planirani razvojni projekti

Slika 2 Planirani razvojni projekti u Federaciji Bosne i Hercegovine

- Južna interkonekcija BiH – RH, Granica RH/BiH – Posušje – Tomislavgrad – Bugojno – Novi Travnik i Posušje – Mostar, cca 168 km, 185 mil. EUR JI + 115 mil. EUR (postojeći sistem dvosmjern i H2 ready)
- Sjeverna interkonekcija BiH – RH, Granica RH/BiH – Orašje – (Brčko) – Tuzla – Živinice – Maglaj – Zenica i Živinice - Kladanj cca 200 km, 220 mil. EUR SI + 155 mil. EUR (postojeći sistem dvosmjern i H2 ready)
- Zapadna interkonekcija BiH – RH, Granica RH/BiH – Tržac – Cazin – B.Krupa – Sanski Most – Ključ i odvojci za Bihać, V.Kladušu, B.Petrovac, Pećigrad i Bužim, cca 197 km, 217 mil.EUR ZI + 81 mil. EUR (ostali troškovi)
- Podzemno skladište gasa (UGS) u rudniku soli Tetima, Tuzla uključujući gasovod Kladanj – Tetima (cca 55 km), procijenjeni kapacitet skladišta 60 miliona m³, 90 mil. EUR UGS + 60 mil. EUR priključni gasovod Kladanj - Tetima

3.1 Prednosti realizacije razvojnih projekata

- Tri nova interkonekcijska projekta, diverzifikacija pravca i izvora snabdijevanja (Novi izvori gasa – LNG (Krk), gas iz evropskih čvorišta, pristup skladištima u regionu i dr.)
- Izgrađeno preko 500 km novih transportnih gasovoda
- N-1 > 100% - Zadovoljena sigurnost snabdijevanja sa stanovišta infrastrukture
- Mogućnost uvođenja gasa u postojeća termoelektrična postrojenja (TE Kakanj, TE Tuzla), te eventualno nova CCGT postrojenja izgrađena uz planirane interkonekcije
- Skladište gasa Tetima Tuzla – Mogućnost izravnjanja sezonske potrošnje, pokrivanje vršne potrošnje i kratkoročna havarijsko-strateška funkcija
- Veća fleksibilnost i nezavisnost energetskog sektora

- Ispunjavanje obaveza iz međunarodnih ugovora
- Ispunjavanje ciljeva za dekarbonizaciju – Mogućnost transporta drugih gasova u struji prirodnog gasa, kao što su vodik, biogas, miješani gas, sintetički gas, gas iz biomase i drugo

4. FINANSIJSKI POKAZATELJI

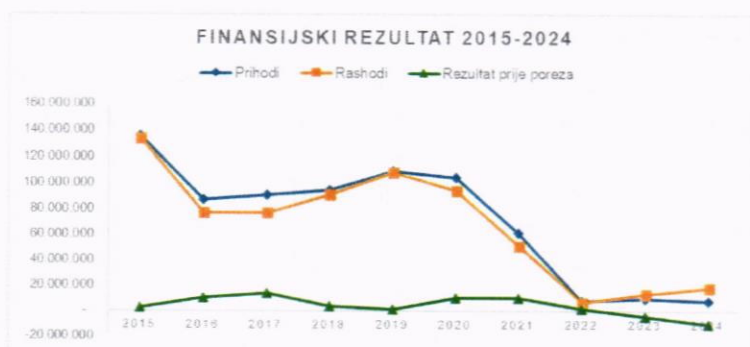
Tabela 2. Finansijski rezultati 2015.-2024.

Godine	Prihodi	Rashodi	Rezultat poreza prije
2015	135.736.978	133.543.550	2.193.428
2016	87.092.701	76.741.654	10.351.047
2017	90.865.164	76.839.689	14.025.475
2018	94.109.573	90.740.668	3.368.905
2019	108.914.494	107.541.645	1.372.849
2020	103.831.312	93.409.704	10.421.608
2021	60.703.123	50.482.740	10.220.383
2022	7.945.434	6.391.988	1.553.446
2023	9.311.932	13.357.816	-4.045.884
2024	8.003.183	18.145.592	-10.142.409

Finansijski rezultati za period od 2015. do 2024. godine pokazuju značajne fluktuacije u prihodima, rashodima i rezultatima prije poreza, uz posebno istaknute jednokratne troškove u nekoliko godina. Tokom 2023. godine, ukupni troškovi obuhvatili su iznos od 4.365.590 KM, koji se odnosi isključivo na troškove postupka prema presudi Arbitražnog Vijeća Vanjskotrgovinske komore BiH, uključujući zatezne kamate, ali ne i iznos dosuđenog i osnovnog duga od 3.361.385,80 KM, koji je plaćen 2022. godine. Ova presuda odnosi se na arbitražni postupak između Konzorcija Monter strojarske montaže, d.d. Zagreb i BH-Gasa. Takođe, u 2023. godini evidentiran je trošak umanjenja imovine gasovoda Zenica-Travnik u iznosu od 2.985.010 KM, prema procjeni ovlaštenog procjenitelja. Ovaj rashod značajno je uticao na dobit te godine, a procjena je rađena tek u 2023. godini u skladu sa višegodišnjim preporukama Ureda za reviziju i vanjskih revizora, koji su iskazivali između ostalog mišljenje sa rezervom zbog toga jer procjena nije rađena u prethodnim godinama.

U 2024. godini, ukupni rashodi uključuju rezervisani iznos od 11.822.225 KM, koji se odnosi na troškove po osnovu presude Arbitražnog vijeća u Cirihi, u sporu sa mađarskim transporterom FGSZ. Ovi jednokratni troškovi značajno utiču na finansijski rezultat u 2024. godini, doprinoseći negativnom poslovnom rezultatu. Dodatno, rashod 2024. godine će biti i efekat izvršenog testa umanjenja gasovoda Zenica-Travnik i zaliha za 2024. godinu, a prema procjeni ovlaštenog procjenitelja u iznosu od 1,2 miliona KM. Ovaj iznos nije uključen u rezultat 2024. godine.

Iskazan negativni rezultat u 2023. i 2024. godini posljedica je pogrešnih odluka prethodnog upravljanja, a koje su dovele do negativnih presuda u okviru arbitražnih postupaka i procjene, odnosno umanjenja gasovoda Zenica-Travnik. Ova procjena trebala je biti izvršena u ranijim godinama, ali nije bila realizovana na vrijeme. Bez ovih efekata, finansijski rezultat iz poslovne aktivnosti u 2023. i 2024. godini bio bi pozitivan.

Dijagram 2 Financijski rezultati 2015.-2024

5. TRANSPORTNI POKAZATELJI

5.1 Kapacitet transportnog gasnog sistema

Transportni gasni sistem kojim upravlja BH-Gas sastoji se od magistralnih i odvojnih gasovoda i objekata na gasovodu, mjernih redukcionih stanica (MRS) različitih kapaciteta, te ostalih objekata i sistema koji omogućavaju pouzdan i siguran rad transportnog sistema.

Tabela 3. Osnovni podaci (dijelovi) transportnog gasnog sistema kojim upravlja BH-Gas

I Gasovodi:		
1	Gasovod maksimalnog radnog pritiska 50 bar, km promjera DN 400	165,45
2	Gasovod maksimalnog radnog pritiska 50 bar, km promjera od DN 150 do DN 200	13,05
3	Gasovod maksimalnog radnog pritiska 20 bar, km promjera DN 200	17,6
Ukupna dužina gasovoda:		196,10
II Ulazne mjerne stanice:		
1	Ulazna mjerna stanica u Kladnju na spoju sa kom transportnim sistemom Sarajevo-gas a.d. Istočno Sarajevo	1
III Izlazne mjerne redukcijske stanice:		
1	MRS za priključenje 7 distribucijskih sistema i 7 krajnjih kupaca gasa	14
2	Odašiljačko prihvatne čistačke stanice OPČS na 3 magistralna pravca	7
3	Blokadne stanice (BS) na 3 magistralna pravca	28
4	Stanice katodne zaštite	16
5	Sistem za daljinski nadzor, upravljanje i prikupljanje podataka (SCADA)	kom
6	Komunikacijski sistem (GPRS, optički, radijski)	kom
Projektovani kapacitet sistema:		godišnje 1,25milijardi Sm ³
Transportni kapacitet sistema:		godišnje 750 miliona Sm ³

5.2 Prodaja i transport prirodnog gasa od 2015.-2024. godine

Podaci o prodaji i transportu prirodnog gasa od 2015. do 2023. godine ukazuju na stabilan obim prodaje, uz određene fluktuacije u pojedinim godinama. Tokom pojedinih godina, prodaja je varirala, sa najvećim količinama u 2021. godini, kada je transportovano 215.516.072 Sm³. Ovi rezultati pružaju uvid u dinamiku tržišta prirodnog gasa i promjene u potrebama potrošnje tokom posljednjih nekoliko godina.

Tabela 4. Prodaja i transport prirodnog gasa od 2015.-2024. godine

GODINA	Količina Sm ³
2015.	178.338.359
2016.	169.181.485
2017.	181.886.984
2018.	178.241.629
2019.	178.520.592
2020.	178.730.980
2021.	215.516.072
2022.	190.482.217
2023.	171.635.682
2024.	172.803.114

Dijagram 3 Pregled transportovanih količina 2015. – 2024.

6. IZAZOVI I PREDLOŽENA RJEŠENJA

• Modernizacija infrastrukture

Izazov: Zastarjela gasna infrastruktura ograničava efikasnost i sigurnost transporta.

Rješenje: Investirati u novu infrastrukturu i nove tehnologije, digitalizaciju i automatizaciju za optimizaciju sistema i smanjenje kvarova.

• Sigurnost i zaštita infrastrukture

Izazov: Povećana ranjivost na cyber napade i fizičke prijetnje.

Rješenje: Ulagati u napredne informaciono-sigurnosne sisteme i obuku zaposlenika za krizne situacije.

• Sigurnost snabdjevanja

Izazov: Ovisnost o jednom pravcu snabdjevanja čini zemlju osjetljivom na globalne izazove.

Rješenje: Razviti alternativne pravce snabdjevanja i istražiti mogućnosti izgradnje skladišta prirodnog gasa.

• Povećanje transporta prirodnog gasa ili transportne tarife

Izazov: Proširenje tržišta na postojećem sistemu

Rješenje: Priključenje novih potrošača na postojeći sistem, uključujući planirana postrojenja za proizvodnju električne energije iz gasa, te povezivanje planiranih potrošača lociranih duž trase. Dok se to ne ostvari proširenje tržišta, opcija je povećanje transportne tarife kako bi se pokrio opravdani trošak operatora transportnog sistema.

- **Očuvanje likvidnosti BH-Gasa**

Izazov: Uvažavajući rashode po arbitražnim presudama, održavati postojeću likvidnost, te pokretati razvojne projekte bez ugrožavanja iste

Rješenje: Pažljivo upravljanje finansijskim sredstvima i učešće Vlade FBiH u finansiranju razvojnih projekata.

- **Neusvajanje Zakona o gasu** **Izazov:** Usvajanje Zakona o gasu BiH

Rješenje: Promovisanje dijaloga između BiH entiteta uz podršku međunarodnih institucija.

- **Naplate spornih potraživanja** **Izazov:** Potraživanja od stečajnih dužnika otežavaju naplatu duga.

Rješenje: Intenzivirati pravnu podršku, razmotriti reprogram duga i koristiti alternativne metode naplate.

"Operator - Terminali Federacije" d.o.o. Sarajevo

1. HISTORIJSKI PODACI O DRUŠTVU I
2. SADAŠNJOST I BUDUĆNOST DRUŠTVA

„Operator – Terminali Federacije“ d.o.o. Sarajevo (Društvo) je privredno društvo koje je osnovano Rješenjem o izmjeni podataka Općinskog suda u Sarajevu broj: 065-0-Reg-14-002627, od 11.09.2014.godine, a na osnovu Zakona o naftnim derivatima u Federaciji Bosne i Hercegovine (*Sl. novine Federacije BiH 52/14, od 02.07.2014.godine*), čime je OTF d.o.o. Sarajevo postao pravni sljednik privrednog društva „Terminali Federacije“ d.o.o. Sarajevo, Bosna i Hercegovina.

Pravni osnov djelovanja Društva

„Operator – Terminali Federacije“ d.o.o. je privredno društvo u 100%-nom vlasništvu (Vlade) Federacije Bosne i Hercegovine, koje djeluje i na osnovu *lex specialis* Zakona o naftnim derivatima u Federaciji BiH (*Sl. novine Federacije BiH 52/14, od 02.07.2014.godine*).

Djelatnosti Operatora su:

- a) trgovina na veliko tekućim gorivima i srodnim proizvodima,
- b) skladištenje naftnih derivata,
- c) stavljanje rezervi naftnih derivata na tržište u slučaju poremećaja snabdijevanja,
- d) organizacija, nadzor i upravljanje količinama i kvalitetom rezervi naftnih derivata,

- e) prikupljanje i obrada podataka o stanju i prometu operativnih zaliha naftnih derivata i rezervi naftnih derivata,
- f) saradnja sa ministarstvima i nadležnim inspekcijama u skladu sa posebnim propisima,
- g) saradnja sa domaćim i inozemnim energetskeim tijelima i/ili subjektima i
- h) osiguranje tehničko-tehnološke ispravnosti postrojenja i skladišta za skladištenje naftnih derivata.

Organizacija rada Društva

Društvo trenutno ima 86 zaposlenih radnika, koji su srazmjerno potrebama raspoređeni u skladu sa organizacijom poslovanja Društva.

Društvo posluje na 5 lokacija, i to:

- Direkcija, u sjedištu Društva – Ul. Vlakovo broj 172, Blažuj, te 4 (četiri) Podružnice – poslovne jedinice, i to:
- Terminal u Sarajevu, Blažuj – Ilidža, Vlakovo bb,
- Terminal u Mostaru, ul. Opine bb,
- Terminal Živinice, ul. Magistralni put bb, i
- Terminal u Bihaću, ul. Orljanskih ljljlana bb.

Odlukama Vlade Federacije Bosne i Hercegovine Operatoru je na upravljanje i korištenje dodijeljena i imovina vojnih, podzemnih terminala: Misoča (Ilijaš), Pajtov han (Vareš), Pokoj (Bihać) i Dretelj (Čapljina). Vojni terminali su djelomično ili potpuno devastirani i bez značajnih ulaganja ne mogu biti u funkciji skladištenja naftnih derivata, kako bi se dostigli kapaciteti u skladu sa Direktivom EU, a poštujući teritorijalnu zastupljenost i regionalni raspored.

Zavisno društvo – „Naftni terminali Federacije“ d.o.o. Ploče, Republika Hrvatska

Društvo je Jedini osnivač i 100%-ni vlasnik udjela u zavisnom društvu „Naftni terminali Federacije“ d.o.o. Ploče, Ul. Neretljanskih gusara bb, Ploče, Republika Hrvatska, koje posluje prema propisima Republike Hrvatske.

Odlukom Vlade Federacije BiH, potpisanim Ugovorima između Vlade i Energoinvest d.d., te Vlade FBiH i Društva, Društvu je na upravljanje i raspolaganje dodijeljena imovina terminala tekućih tereta u Pločama, R. Hrvatska.

Ovim Odlukama, TF d.o.o. Sarajevo (dalje: TF), odnosno, OTF d.o.o. Sarajevo je faktički preuzeo imovinu – terminale tekućih tereta u Pločama, RH, kao i osnivačka prava i kapital privrednog društva „Energoinvest“ d. d. Sarajevo u trgovačkom društvu „Energopetrol Ploče“ d. d. Ploče, Republika Hrvatska, a kako je to definirano *Ugovorom o prijenosu osnivačkih prava i obaveza, bez naknade*, potpisanim između Vlade Federacije BiH i PD „Terminali Federacije“ d.o.o. Sarajevo dana 06.01.2006. godine, na osnovu kojeg je PD „Terminali Federacije“ d.o.o. Sarajevo, BiH, faktički ušlo u posjed dodijeljene imovine na terminalima tekućih tereta u Pločama, RH, mijenjajući 10.02.2006. godine i tvrtku dotadašnjeg društva u „Naftni Terminali Federacije“ d.o.o. Ploče (NTF d.o.o. Ploče).

NTF Ploče posluje u Luci Ploče, kojom upravlja Lučka uprava Ploče, i djelatnost obavlja na terminalu ukupne površine cca 150.000m².

NTF Ploče posjeduje 12 rezervoara različite zapremine (od 1.250m³, pa do 10.000m³), ukupne zapremine 81.250m³, te cjelokupnom pratećom infrastrukturom, uključujući i brodoprivez za istakanje goriva sa brodova čiji je max kapacitet uplovljavanja 30.000tona, utakalište za vagonске i kamionske cisterne, pristupne puteve, instalacije za vaganja i mjerenja, i druge funkcije neophodne za obavljanje ovih poslova.

Regija	Kapacitet m ³	
	Operativni	Planirani do 2026.
Sarajevo - Blažuj	42.300	42.300
Mostar - Opine	0	47.050
Tuzla - Živinice	5.900	5.900
Bihać - Ribić	0	18.300
UKUPNO	48.200	113.550

Terminal Blažuj je smješten na adresi ul. Vlakovo 172, Blažuj (Sarajevo) u potpunosti rekonstruiran u 2024. godini, Uprava Operatora je u planu za I kvartal 2025. završiti tehnički prijem terminala i isti staviti u funkciju.

Terminal Mostar se nalazi na adresi ul. Opine bb, Mostar. Iz Tabele 3. je vidljivo da je terminal sa najvećim kapacitetima, te je za isti neophodno obezbijediti sredstva za rekonstrukciju u iznosu cca. 70.000.000,00 KM. Ovaj terminal zahtijeva najviše ulaganja i isti nije u funkciji. Na Terminalu Mostar uposlenici podružnice održavaju terminal uz minimalna ulaganja.

Terminal Živinice se nalazi na adresi Magistralni put bb, Živinice. Na terminalu je izvršena rekonstrukcija i sanacija dijela terminala (I faza) i operativan je od 2021. godine. U ovoj fazi na Terminalu Živinice osposobljeno je skladište kapaciteta 5.900 m³ koje služi za rezervu naftnih derivata Federaciji Bosne i Hercegovine i planirano je u 2025. godini potpuno zapunjavanje skladišnih kapaciteta rezervama naftnih derivata.

Terminal Bihać je smješten na adresi Orljenskih ljljana bb, Bihać i trenutno je u fazi rekonstrukcije i sanacije.

Planira se završetak radova u III kvartalu 2025. godine, što znači dodatnih 18.300 m³ kapaciteta za uspostavu rezervi naftnih derivata.

Unaprijed prikazani i obnovljeni kapaciteti će zasigurno zahtijevati velika finansijska sredstva za njihovo popunjavanje, što u skorije vrijeme Operator ne može samostalno finansirati, već će morati tražiti druge izvore sredstava ili druga rješenja koja podrazumijevaju iznajmljivanje obnovljenih kapaciteta drugim energetskim subjektima.

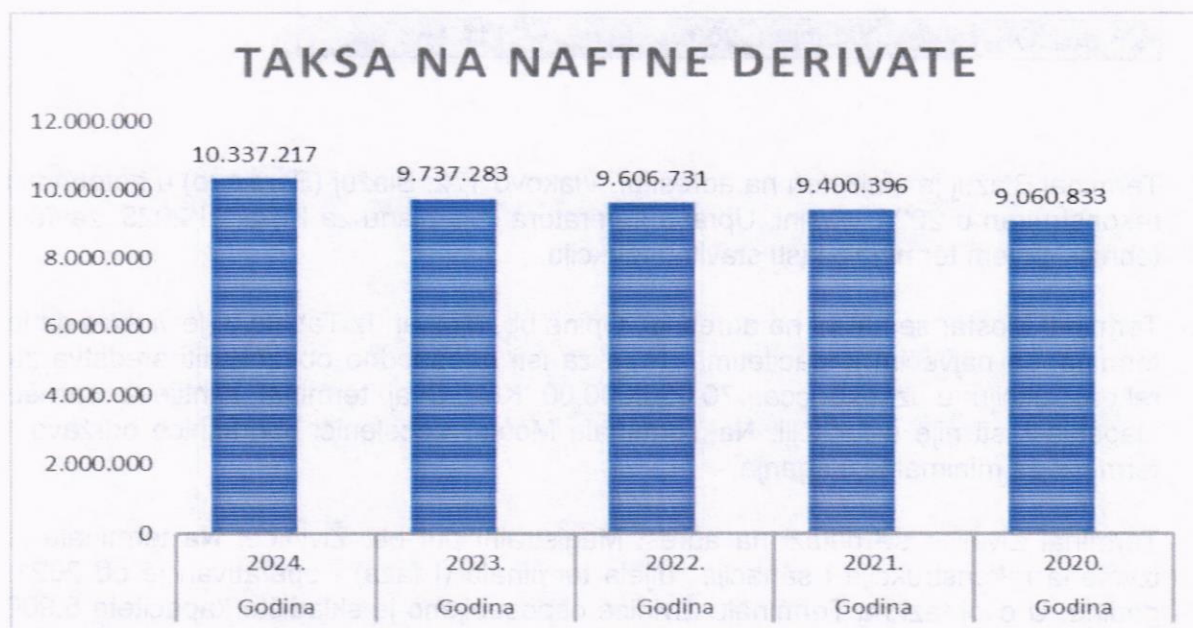
3. OSNOVNI POKAZATELJI POSLOVANJA DRUŠTVA U PERIODU 2020. – 2024. GODINA

a. NAPLAĆENA TAKSA NA NAFTNE DERIVATE

Na račun „Operator – Terminali Federacije“ d.o.o. Sarajevo u periodu od 2014. – 2024. godine doznačena su sredstva u iznosu od 96.256.741 KM po osnovu naplate takse za uspostavu rezervi naftnih derivata.

U tabeli je dat prikaz ostvarenih prihoda od takse na naftne derivate za period 2020. – 2024. godine.

Taksa na naftne derivate	Godina	Godina	Godina	Godina	Godina
	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.
UKUPNO (KM)	10.337.217	9.737.283	9.606.731	9.400.396	9.060.833

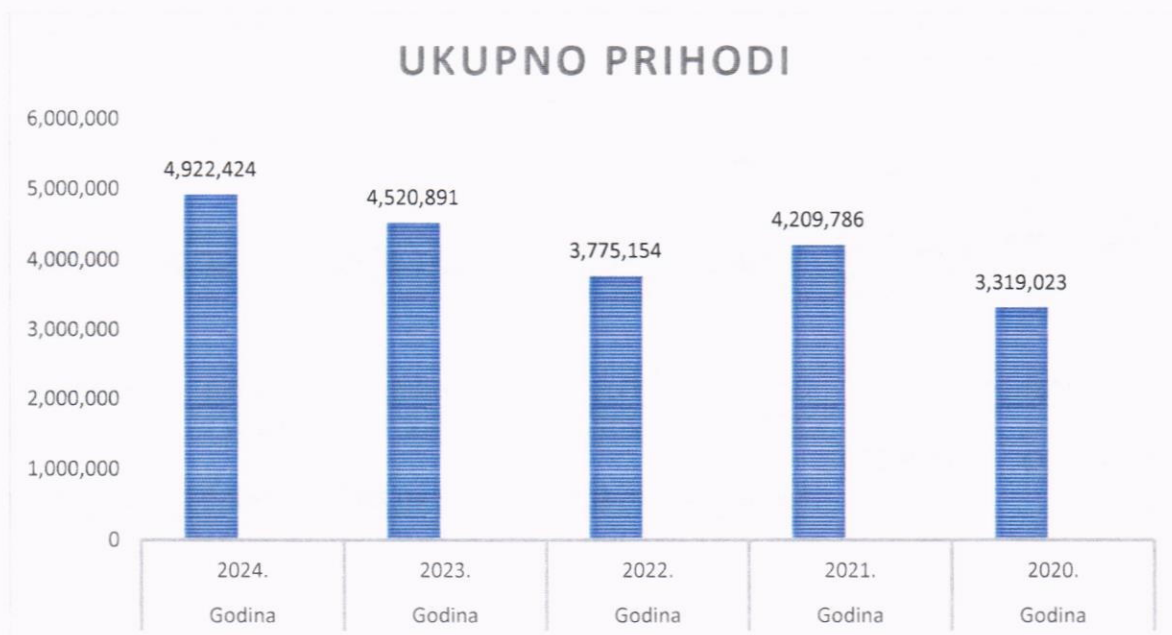

b. UKUPNI PRIHODI

Red. br.	BILANSA USPJEHA (KM)	Ostvareno 2024	Ostvareno 2023	Ostvareno 2022	Ostvareno 2021	Ostvareno 2020
	broj kolone	1	2	3	4	5
I	PRIHODI					
1	Poslovni prihodi	478.976	443.381	321.401	352.439	298.386

	- prihod od povezanih pravnih lica	343.159	313.358	291.103	290.156	264.388
	- prihod od usluga skladištenja goriva	135.817	130.023	30.298	62.283	33.998
2	Ostali poslovni prihodi	4.380.184	4.015.890	3.176.234	3.456.801	2.800.344
	- prihodi od zakupa	66.663	73.863	67.309	68.809	57.579
	- prihodi iz namjenskih izvora finansiranja	4.307.518	3.941.652	3.108.924	3.382.368	2.728.527
	- ostali prihodi po drugim osnovama	6.003	375	1	5.624	14.238
3	Finansijski prihodi	63.264	60.160	268.980	398.321	215.254
4	Ostali prihodi i dobici	0	1.460	8.539	2.225	5.039
	UKUPNO PRIHODI (1 do 4)	4.922.424	4.520.891	3.775.154	4.209.786	3.319.023

Vrsta prihoda	Godina	Godina	Godina	Godina	Godina
	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.
UKUPNI PRIHODI (KM)	4.922.424	4.520.891	3.775.154	4.209.786	3.319.023

Iz prikazane tabele i dijagrama vidljivo je da su prihodi kroz posmatrani period (2020. – 2024. godina) u stalnom rastu.

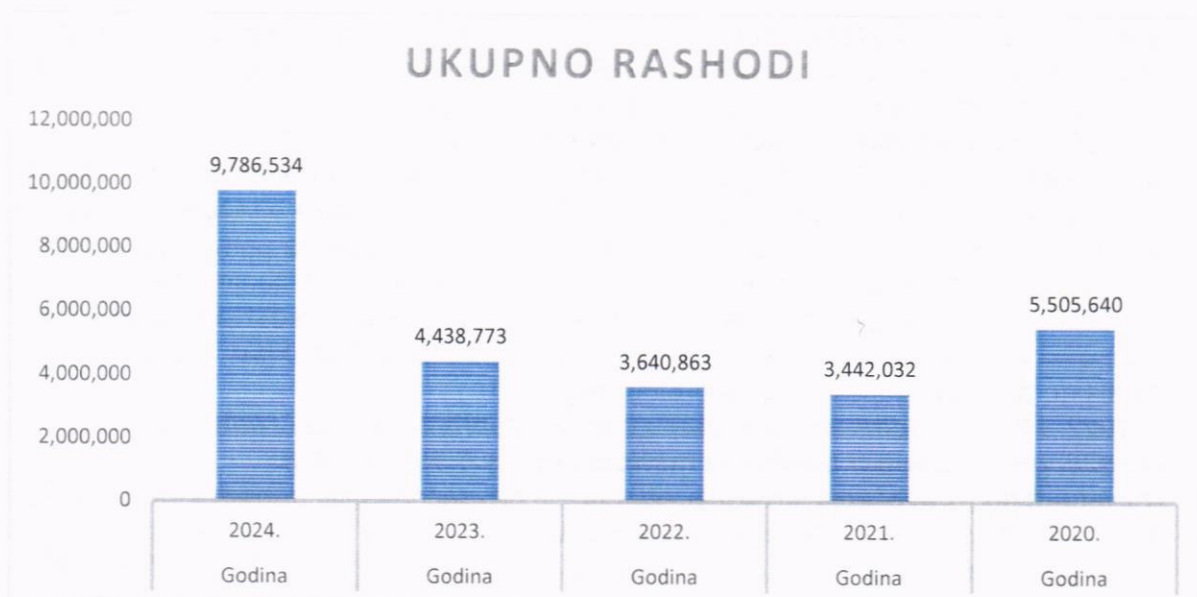
U ukupno ostvarenim prihodima, u prikazanom periodu, najznačajnije učešće odnosi se na prihode iz namjenskih izvora finansiranja (taksa na naftne derivate za troškove rada), koji konstantno bilježe rast.

Poslovni prihodi proistekli iz redovnih aktivnosti Društva najvećim dijelom se odnose na prihode ostvarene od povezanog pravnog lica (Naftni Terminali Federacije d.o.o. Ploče) i prihode od usluga skladištenja goriva, a koji se odnose se na skladištenje goriva na TTNG Živinice gdje se skladište rezerve Eol Petrola i Federalne direkcije robnih rezervi.

c. UKUPNI RASHODI

Red. br.	BILANSA USPJEHA (KM)	Ostvareno 2024	Ostvareno 2023	Ostvareno 2022	Ostvareno 2021	Ostvareno 2020
	broj kolone	1	2	3	4	5
II	TROŠKOVI RASHODI I					
1	Materijalni troškovi	136.111	200.468	123.568	100.942	117.123
2	Troškovi plaća i ostalih primanja zaposlenih i dr. fizičkih lica	4.251.182	3.634.857	3.096.248	2.921.219	2.849.016
3	Troškovi proizvodnih usluga	107.975	87.995	56.386	20.203	34.564
4	Amortizacija i troškovi rezervisanja	1.291.101	132.215	72.164	38.392	682.837
5	Nematerijalni troškovi	304.960	269.325	288.577	194.898	160.104
6	Finansijski rashodi	583	4.495	1.562	146.316	215.240
7	Ostali rashodi i gubici	4.739	1.428	2.232	5.362	1.366.000
8	Umanjenje vrijed. imovine i ispravke grešaka iz ranijih perioda	3.689.883	107.990	126	14.700	80.756
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHOD (1-8)	9.786.534	4.438.773	3.640.863	3.442.032	5.505.640

Vrsta rashoda	Godina	Godina	Godina	Godina	Godina
	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.
UKUPNO RASHODI (KM)	9.786.534	4.438.773	3.640.863	3.442.032	5.505.640

Kao što je vidljivo iz tabele i dijagrama u periodu 2020. – 2024. godine povećanje prihoda prati i povećanje troškova, s tim da se u 2020. i 2024. godini bilježi značajniji rast troškova koji su prouzrokovali gubitak u poslovanju.

Ključni narativi za period 2020. – 2024. godina:

U 2024. godini ukupni troškovi i rashodi iznose 9.786.534 KM.

Najveći razlog povećanja troškova odnosi se na umanjeње vrijednosti potraživanja od zavisnog društva Naftni Terminali Federacije d.o.o. Ploče u skladu sa pravilima MSFI – 9 Finansijski instrumenti i članu 12. Pravilnika o računovodstvenim politikama Društva. Naime Društvo je na dan 31. decembar 2024. godine izvršilo procjenu naplativosti navedenih potraživanja i u skladu sa procjenom formiralo adekvatnu ispravku vrijednosti i priznalo rashode po osnovu očekivanih kreditnih gubitaka u iznosu od 3.689.678 KM.

Društvo je u 2024. godini usvojilo novi Pravilnik o računovodstvenim politikama te u skladu sa članom 8. primijenilo linearni metod obračuna amortizacije za sva sredstva koja se koriste u poslovanju. Troškovi amortizacije u 2024. godini iznose 1.134.389 KM, te su značajno uticali na rast troškova poslovanja. U prethodnom periodu Društvo je u skladu sa važećem Pravilnikom o računovodstvenim politikama obračunavalo amortizaciju primjenom funkcionalne metode u skladu sa stopom iskorištenosti kapaciteta. Također prema važećem Pravilniku o računovodstvenim politikama, za sredstva u upravi i administraciji obračun amortizacije se također obavljalo primjenom funkcionalne metode. Prema revizorskom izvještaju za 2022. godinu, Ured za reviziju institucija u FBiH kvalifikovao je primjenu metode amortizacije na način da se ukupna iskorištenost kapaciteta rezervoara nafte ne može povezati sa trošenjem stalnih sredstava koja nisu direktno vezana uz skladištenje nafte i naftnih derivata obzirom da se radi o sredstvima (putnička vozila, računarska oprema, alati) čije se ekonomske koristi troše njihovom upotrebom, a koja nije vezana uz popunjenost, odnosno nepopunjenost skladišnih kapaciteta rezervoara nafte. Društvo je prihvatilo preporuku Ureda za reviziju institucija u FBiH i usvojilo novi Pravilnik o računovodstvenim politikama.

Također u 2024. godini izvršeno je rezervisanje sredstava za sudske sporove koji se vode protiv Društva u ukupnom iznosu od 101.567,19 KM, a u skladu sa zahtjevima

standarda MRS - 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, a na teret troškova, te u skladu sa MRS – 19 Primanja zaposlenih izvršilo rezervisanja za troškova otpremnina radnika prilikom odlaska u penziju.

U 2023. godini ukupni troškovi i rashodi iznose 4.438.773 KM.

U odnosu na 2022. i 2021. godinu najveći rast troškova odnosi se na troškove amortizacije. Društvo je u 2023. godini usvojilo izmjene Pravilnika o računovodstvenim politikama. U skladu s izmjenama izvršen je obračun amortizacije primjenom linearne metode za stalna sredstva koja nisu direktno vezana uz skladištenje nafte i naftnih derivata odnosno za iskorištenost kapaciteta rezervoara, kao i sredstva koja se koriste u upravi i administraciji. Troškovi amortizacije iznosili su 240.000 KM, što predstavlja značajno povećanje u odnosu na prethodni period.

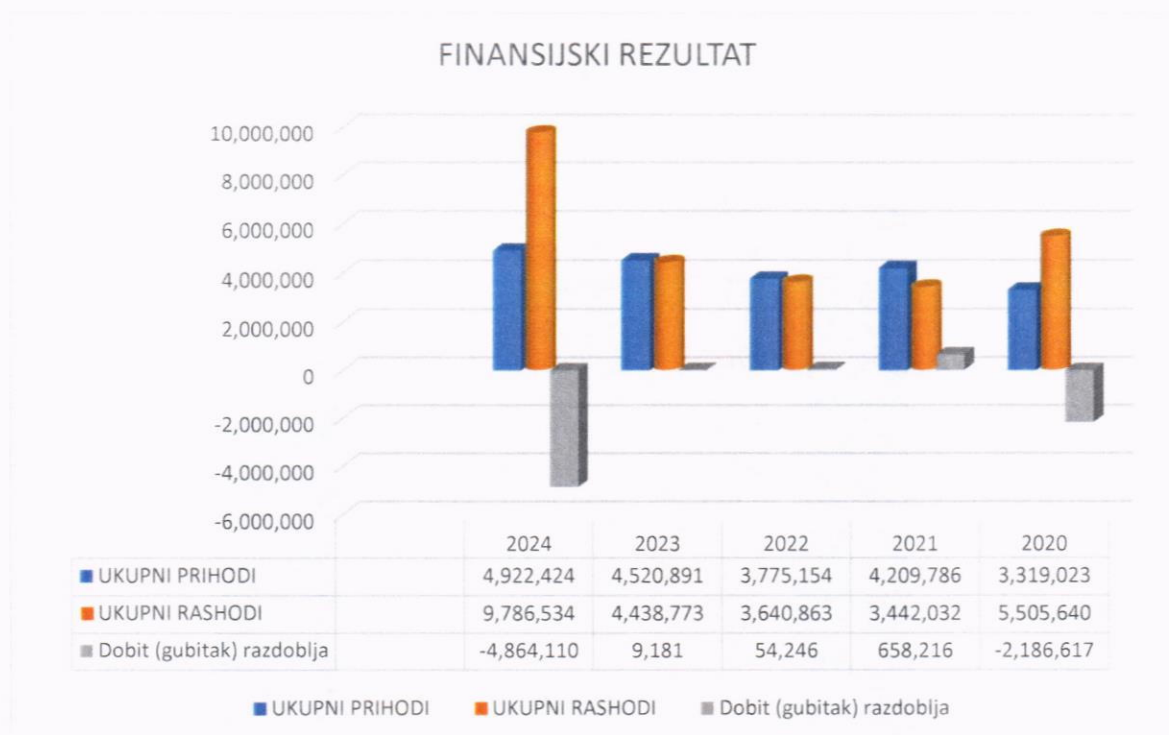
U 2022. i 2021. godini nije bilo značajnih oscilacija troškova i rashoda.

U 2020. godini ukupni troškovi i rashodi iznose 5.505.640 KM.

Najveći razlog povećanja troškova odnosi se na priznavanje gubitaka od otuđenja dugoročne imovine i troškovi amortizacije. U 2020. godini izvršeno je isknjižavanje vrijednosti stalnih sredstava na terminalu Živinice u iznosu od 1.445.328 KM. Navedena stalna sredstva su oštećena u poplavama tokom 2014. godine za koje nije provedeno umanjeње u momentu nastanka navedenog događaja. Troškovi amortizacije u 2020. godini iznosili su 682.837 KM, te su zajedno sa evidentiranjem gubitaka od otuđenja imovine prouzrokovale značajan rast troškova i gubitak u poslovanju Društva.

d. FINANSIJSKI REZULTAT

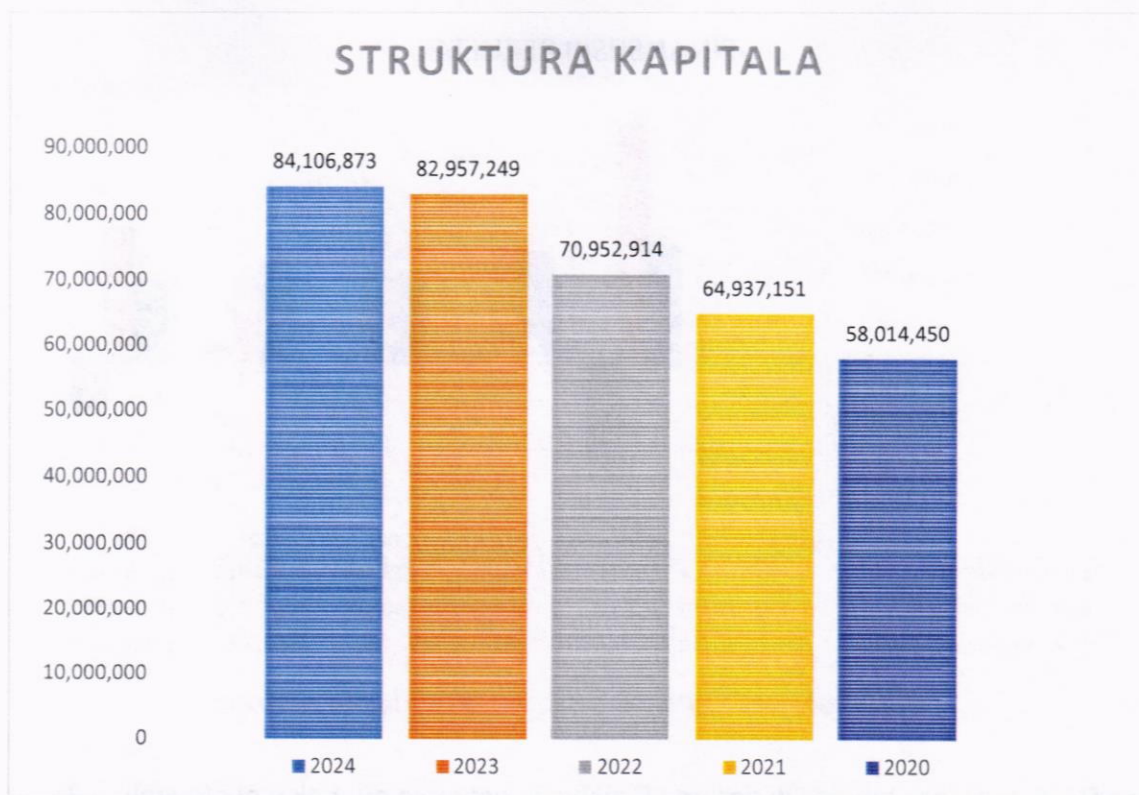
Red. br.	OPIS	Ostvareno 2024	Ostvareno 2023	Ostvareno 2022	Ostvareno 2021	Ostvareno 2020
	broj kolone	1	2	3	4	5
I	PRIHODI	4.922.424	4.520.891	3.775.154	4.209.786	3.319.023
II	TROŠKOVI RASHODI	9.786.534	4.438.773	3.640.863	3.442.032	5.505.640
III	Dobit/gubitak prije oporezivanja	-4.864.110	82.118	134.291	767.754	-2.186.617
IV	Odloženi porezni rashodi perioda	0	72.937	80.045	109.538	0
V	Ukupan rezultat za period	-4.864.110	9.181	54.246	658.216	-2.186.617

Kao što je vidljivo iz tabele i dijagrama Društvo je ostvarilo gubitak u poslovanju u 2024. i 2020. godini. Razlozi priznavanja gubitka u poslovanju obrazloženi su dijelu koji se odnosi na rashode.

e. STRUKTURA KAPITALA

Opis	31.12.2024. (KM)	31.12.2023. (KM)	31.12.2022. (KM)	31.12.2021. (KM)	31.12.2020. (KM)
Dionički kapital/temeljni kapital	58.851.921	58.851.921	49.126.875	50.572.203	42.359.793
Zakonske rezerve	1.425.739	1.425.739	1.425.739	1.425.739	1.425.739
Statutarne i druge rezerve	24.142.889	18.188.261	16.976.625	9.569.780	11.517.703
Revalorizacione rezerve	59.106	0	0	0	0
Akumulirana dobit	5.232.618	5.223.437	5.556.047	4.897.832	4.897.832
Neraspoređena neto dobit/gubitak izvještajne godine	-4.864.110	9.181	54.247	658.215	-2.186.617
Akumulirani gubitak	-741.290	-741.290	-2.186.618	-2.186.618	0
Kapital	84.106.873	82.957.249	70.952.914	64.937.151	58.014.450

Iz tabele i dijagrama je vidljivo da se kapital Društva povećava svake godine.

U 2024. godini Skupština Društva usvojila je odluku o povećanju temeljnog kapitala, te je pokrenut postupak pred nadležnim sudom. Ukupno povećanje kapitala iznosi 20.513.788 KM, od čega se na kapital u novcu odnosi 12.782.953 KM dok je kapital u stvarima 7.730.834 KM. Nakon provedene procedure povećanja kapitala u nadležnom sudu ukupan temeljni kapital iznositi će 79.365.708 KM, što će predstavljati rast temeljnog kapitala za 35% u odnosu na prethodnu godinu. Razlog za povećanje temeljnog kapitala odnosi se na prikupljenu taksu na naftne derivate koje je Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije uplatilo na namjenski račun Društva za osiguranje tehničko - tehnološke ispravnosti postrojenja i skladišta za skladištenje naftnih derivata, dokapitalizacija zavisnog društva Naftni Terminali Federacije d.o.o. Ploče, te dokapitalizacija u stvarima od strane Vlade FBiH (zemljište u Blažuju i objekat Upravna zgrada).

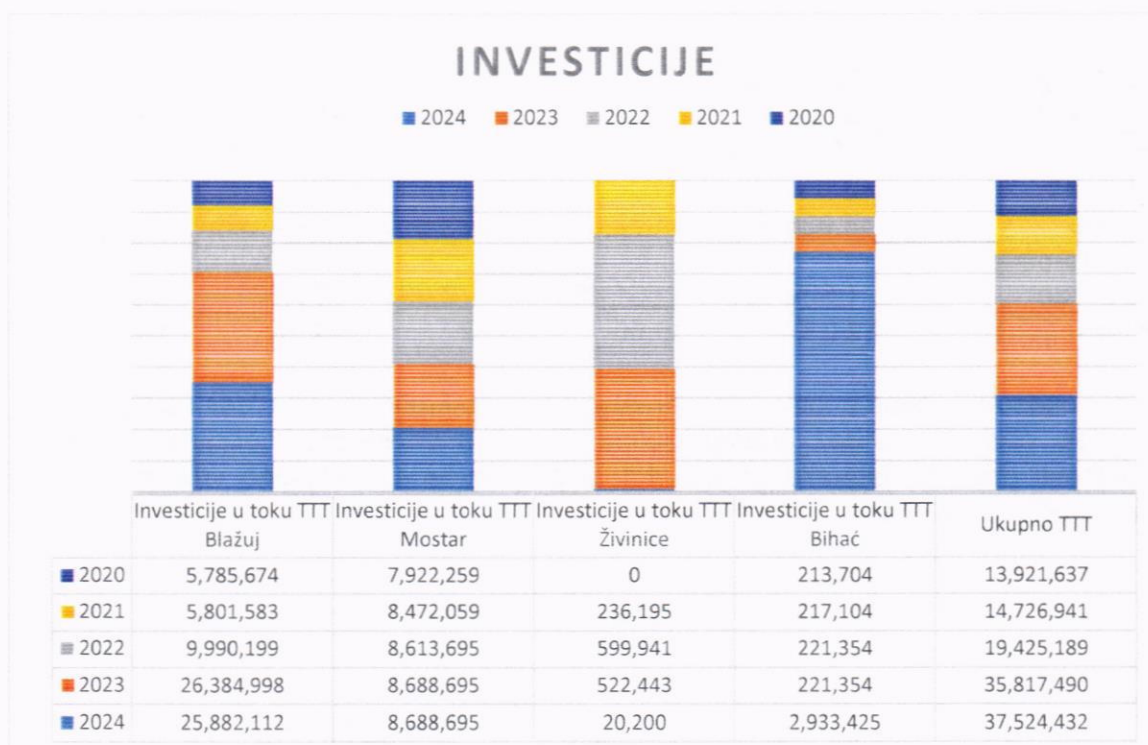
f. INVESTICIJE U TOKU

Dugotrajna materijalna imovina na dan 31.12.2024. godine iznosi 53.799.339 KM. Odnosi se na zemljište, građevinske objekte, postrojenja i opremu, alate i transportna sredstva.

Društvo je u 2020. godini, nakon rekonstrukcije, izvršilo aktivaciju TTT Živinice. U 2024. godini izvršena je aktivacija radova na sanaciji dijela korita rijeke Gostelje u Živinicama, te Upravne zgrade u Blažuju. Također u 2024. godini započeti su radovi na rekonstrukciji TTT Bihać iz kreditnih sredstava.

Najveći dio materijalne imovine odnosi se na nekretnine, postrojenja i opremu u pripremi u iznosu od 37.535.922 KM od čega se na rekonstrukciju terminala odnosi 37.524.432 KM, čija je struktura prikazana u narednoj tabeli.

INVESTICIJE U TOKU	31.12.2024. (KM)	31.12.2023. (KM)	31.12.2022. (KM)	31.12.2021. (KM)	31.12.2020. (KM)
Investicije u toku TTT Blažuj	25.882.112	26.384.998	9.990.199	5.801.583	5.785.674
Investicije u toku TTT Mostar	8.688.695	8.688.695	8.613.695	8.472.059	7.922.259
Investicije u toku TTT Živinice	20.200	522.443	599.941	236.195	0
Investicije u toku TTT Bihać	2.933.425	221.354	221.354	217.104	213.704
Ukupno TTT	37.524.432	35.817.490	19.425.189	14.726.941	13.921.637
Ostale investicije	11.490	366.506	0	0	0
Sve ukupno	37.535.922	36.183.996	19.425.189	14.726.941	13.921.637

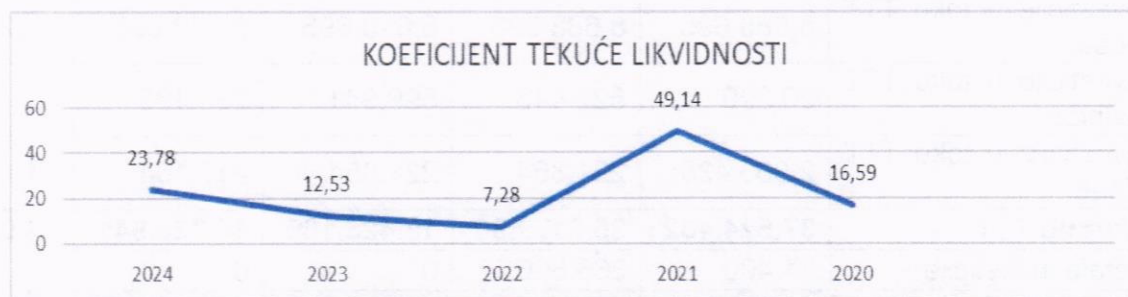

g. KOEFICIJENTI LIKVIDNOSTI

Koeficijent tekuće likvidnosti					
Elementi	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.
Kratkotrajna imovina	38.741.710	19.443.499	40.584.095	38.807.484	34.173.682

Kratkoročne obaveze	1.629.338	1.551.482	5.577.233	789.671	2.060.285
Koeficijent	23,78	12,53	7,28	49,14	16,59

Ovaj pokazatelj mjeri sposobnost društva da podmiri svoje kratkoročne obaveze. Smatra se kako koeficijent tekuće likvidnosti manji od 1,5 implicira mogućnost da društvo ostane bez sredstava za podmirenje kratkoročnih obaveza.

Koeficijent ubrzane likvidnosti					
Elementi	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.
Kratkotrajna imovina	38.741.710	19.443.499	40.584.095	38.807.484	34.173.682
Zalihe	3.928.356	3.932.674	3.932.673	3.934.905	80.419
Kratkoročne obaveze	1.629.338	1.551.482	5.577.233	789.671	2.060.285
Koeficijent	21,37	10,00	6,57	44,16	16,55

Ovaj pokazatelj govori o tome ima li društvo dovoljno kratkoročnih sredstva da podmiri dospjele obaveze, a bez prodaje zaliha. Poželjna vrijednost koeficijenta ubrzane likvidnosti približno jednaka omjeru 1:1, a preporučena minimalna vrijednost ovog koeficijenta iznosi 0,9.

Koeficijent trenutne likvidnosti					
Elementi	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.

Novčana sredstva	32.409.736	8.061.123		32.921.543	29.698.311
Kratkoročne obaveze	1.629.338	1.551.482	5.577.233	789.671	2.060.285
Koeficijent	19,89	5,20	0,00	41,69	14,41

Ovaj pokazatelj ne bi trebao biti manji od 0,10, odnosno 10%.

h. KOEFICIJENT FINANSIJSKE STABILNOSTI

Koeficijent finansijske stabilnosti					
Elementi	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.
Dugotrajna imovina	85.116.328	93.300.206	62.711.810	53.177.200	50.534.170
Kapital	84.106.873	82.957.250	70.952.914	64.937.151	58.014.447
Dugoročne obaveze	37.859.308	27.972.454	26.576.176	26.148.326	23.605.355
Koeficijent	0,70	0,84	0,64	0,58	0,62

Koeficijent finansijske stabilnosti definisan na sljedeći način treba biti manji od 1 jer se iz dijela dugoročnih izvora mora finansirati kratkotrajna imovina. Ako je veći od 1 znači da je dugotrajna imovina finansirana iz kratkoročnih obaveza, tj. da postoji deficit radnog kapitala.

i. POKAZATELJ ZADUŽENOSTI

Koeficijent zaduženosti					
Elementi	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.

Ukupne obaveze	39.751.165	29.786.455	32.342.991	27.047.534	26.693.405
Ukupna imovina	123.858.038	112.743.705	103.295.905	91.984.684	84.707.853
Koeficijent	0,32	0,26	0,31	0,29	0,32

Vrijednost koeficijenta trebao bi biti 0,5 ili manji.

j. KOEFICIJENT VLASTITOG FINANSIRANJA

Koeficijent vlastitog finansiranja					
Elementi	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.
Ukupan kapital	84.106.873	82.957.250	70.952.914	64.937.151	58.014.447
Ukupna imovina	123.858.038	112.743.705	103.295.905	91.984.684	84.707.853
Koeficijent	0,68	0,74	0,69	0,71	0,68

Govori o tome koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala. Njegova bi vrijednost trebala biti veća od 0,5.

k. ODNOS DUGA I KAPITALA

Odnos duga i kapitala					
Elementi	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.
Ukupne obaveze	39.751.165	29.786.455	32.342.991	27.047.534	26.693.405
Ukupan kapital	84.106.873	82.957.250	70.952.914	64.937.151	58.014.447

Koeficijent	0,47	0,36	0,46	0,42	0,46
--------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Konzervativno pravilo granice zaduživanja je 1:1

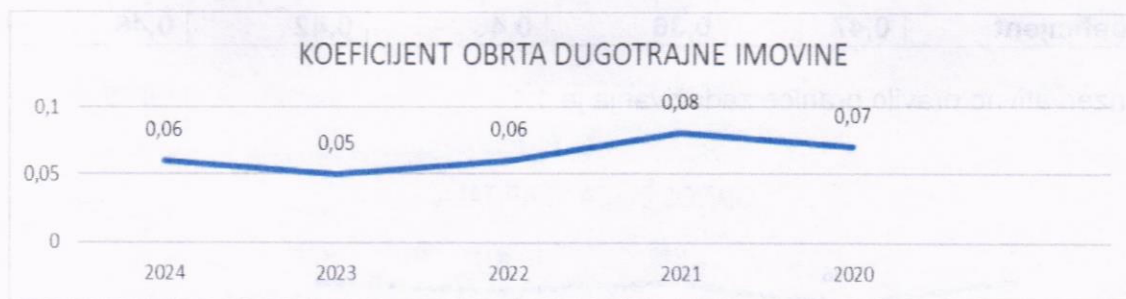
I. KOEFICIJENT OBRTA UKUPNE IMOVINE

Koeficijent obrta ukupne imovine					
Elementi	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.
Ukupan prihod	4.922.424	4.520.892	3.775.155	4.209.787	3.319.022
Ukupna imovina	123.858.038	112.743.705	103.295.905	91.984.684	84.707.853
Koeficijent	0,04	0,04	0,04	0,05	0,04

m. KOEFICIJENT OBRTA DUGOTRAJNE IMOVINE

Koeficijent obrta dugotrajne imovine					
Elementi	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.
Ukupan prihod	4.922.424	4.520.892	3.775.155	4.209.787	3.319.022
Dugotrajna imovina	85.116.328	93.300.206	62.711.810	53.177.200	50.534.170
Koeficijent	0,06	0,05	0,06	0,08	0,07

n. KOEFICIJENT OBRTA KRATKOTRAJNE IMOVINE

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine					
Elementi	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.
Ukupan prihod	4.922.424	4.520.892	3.775.155	4.209.787	3.319.022
Kratkotrajna imovina	38.741.710	19.443.499	40.584.095	38.807.484	34.173.682
Koeficijent	0,13	0,23	0,09	0,11	0,10

4. SKLADIŠNI KAPACITETI 2020.-2025.

Ukupni skladišni kapaciteti Operatora na teritoriji FBiH su 113.500m³ smješteni na 4 kopnena terminala po slijedećim lokacijama:

Regija	Kapacitet m ³	
	Operativni	Planirani do 2026.
Sarajevo - Blažuj	42.300	42.300
Mostar - Opine	0	47.050
Tuzla - Živinice	5.900	5.900
Bihać - Ribić	0	18.300
UKUPNO	48.200	113.550

Operator – Terminali Federacije d.o.o. Sarajevo raspolažu sa ukupno 4 terminala i to:

- TTT Blažuj – skladišnog kapaciteta 42.300m³ ili 42.300.000 litara
- TTT Živinice – skladišnog kapaciteta 5.900m³ ili 5.900.000 litara

- TTT Bihać – skladišnog kapaciteta 18.300 ili 18.300.000 litara
- TTT Mostar – skladišnog kapaciteta 47.050 m³ ili 47.050.000 litara.

Do sada je operativan terminal na lokaciji Živinice, dok je terminal Blažuj u fazi tehničkog prijema, terminal Bihać u fazi rekonstrukcije. Planirana je rekonstrukcija terminala Mostar nakon što Društvo obezbijedi neophodna sredstva. Procjenjena vrijednost rekonstrukcije iznosi cca. 80 miliona KM.

Da bi se obezbijedilo skladištenje na kopnenim terminalima u FBiH neophodno je završiti sve predviđene rekonstrukcije i sanacije te bi nakon toga mogli obezbijediti skladištenje naftnih derivata u količini od cca. 113.250 m³.

Kako bismo došli na kapacitete skladišnog prostora iz tačke 1.4 po EU direktivi Vijeća Europske zajednice od 14.09.2009. godine broj 2009/119/EZ potrebno je na teritoriji FBiH izgraditi dodatnih cca. 140.000 m³ skladišnog prostora na već postojećim lokacijama.

Procjenjena vrijednost ovakve investicije, po trenutnim tržišnim cijenama iznosi cca. 60 miliona KM.

Dodatni skladišni kapaciteti obezbijedili bi nesmetano i neovisno snabdjevanje tržišta i te osiguralo rezerve u količinama 90 dana prosječnog dnevnog neto uvoza ili 61 dan prosječne dnevne domaće potrošnje.

Smatramo da je ovakva vrsta investicije neophodna kako bi se BiH energetska osigurala od eventualnih štetnih posljedica poremećaja u globalnom snabdjevanju naftnim derivatima.

Izdavanjem skladišnih kapaciteta zainteresiranim naftnim kompanijama uz klauzulu obaveznog držanja minimalnih zaliha za potrebe FBiH dugoročno bi stabilizovala dopremu i potrošnju naftnih derivata u FBiH/BiH imajući u vidu da su kopneni terminali povezani sa morem putem povezanog društva NTF Ploče.

Vjerujemo da je izgradnja dodatnih skladišnih kapaciteta primaran strateški cilj energetskog sektora u FBiH ali i Bosni i Hercegovini.

5. IZAZOVI I PRIJEDLOZI RJEŠENJA

1. a) Predložiti izmjene člana 30. stav (2) Zakona, tako da se iznos takse na naftne derivate, sa sadašnjih 0,01KM/litar, poveća na 0,03 KM/litar, ili više;
 b) Intenzivirati aktivnosti na realizaciji Inicijative Vlade Federacije BiH da se usvoji jedinstveni sistem naplate takse na naftne derivate na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje:

- a) *Sredstva koja se prikupljaju po taksu od 0,01KM/litar nisu dovoljna da bi Operator mogao da ispunjava zahtjevne odredbe iz Zakona u vezi sa uspostavom rezervi naftnih derivata, a pogotovo su nedovoljna da Operator može da izvrši bilo kakvu ozbiljnu sanaciju postojećih, ili izgradnju novih kapaciteta. Ovo posebno zbog toga što su svi kapaciteti Operatora na teritoriji Federacije BiH izvan tehničke funkcije, i za njihovo*

dovođenje u tehničko – tehnološki upotrebljivo stanje su potrebna izuzetno visoka sredstva, koja nije moguće osigurati iz postojećeg iznosa takse.

- b) Uspostava takse na naftne derivate samo na teritoriji Federacije BiH dovodi u neravnotežan položaj uvoznike i distributere naftnih derivata sa sjedištem u Federaciji BiH u odnosu na one na teritoriji Republike Srpske.

Ova neravnotežnost dovodi do „prelivanja“ kupaca, posebno na rubnim područjima entiteta, koji, da bi izbjegli plaćanje takse na teritoriji FBiH, gorivo nabavljaju na benzinskim pumpama u RS;

Takođe, i pravni subjekti koji nabavljaju naftne derivate za svoju krajnju potrošnju, da bi izbjegli plaćanje takse na nabavljene količine, naftne derivate kupuju od subjekata iz RS, čine smanjujući ukupan promet naftnim derivatima u FBiH, izbjegavaju plaćanje takse na naftne derivate, povećavaju ukupno prometovane količine na teritoriji RS, smanjujući ukupne prihode energetske subjekata u FBiH...;

2. **Dopuniti član 30. stav (4) Zakona, na način da se precizira način obračuna i uplate takse za energetske subjekte koji se bave prometom naftnih derivata na malo.**

Obrazloženje:

Članom 30. stav (3), (4) i (5) Zakona, regulirani su obveznici plaćanja takse na naftne derivate, način na koji je taksa sadržana u maloprodajnoj cijeni naftnih derivata, te način obračuna takse za energetske subjekte koji naftne derivate koriste za pretvaranje u toplotnu energiju, za pretvaranje u mehaničku energiju i posjedovanje internih stanica za snabdijevanje gorivom, te za tehnološki proces proizvodnje.

Međutim, ne postoji niti jedan provedbeni akt, npr. Instrukcija u pogledu primjene ove odredbe Zakona, što u praksi, po informacijama koje imamo, dovodi do toga da energetske subjekti ne obračunavaju taksu na naftne derivate za ove korisnike.

3. **Predložiti izmjene člana 30. stav (7) Zakona, kojim će se utvrditi novi rok za uplatu takse, tako da Obveznici uplate takse, umjesto do 20. u mjesecu, za protekli mjesec, taksu uplaćuju najkasnije do 5. u mjesecu za protekli mjesec;**

Obrazloženje:

Zakonom je utvrđeno da Obveznici uplate takse, energetske subjekti koji se bave prometom naftnih derivata, taksu u iznosu od 0,01 KM/litar dodaju na već utvrđenu maloprodajnu cijenu naftnih derivata, što znači da prilikom prodaje svakog litra, oni od kupaca istovremeno i naplate iznos takse na prodanu količinu.

Zbog toga, potpuno je neprimjereno da tako naplaćeni ukupni iznos po osnovu takse zadržavaju na svojim računima 50, 49, 48,... dana, i njima manipuliraju do konačne uplate na posebni račun Trezora FBiH.

Dodatno je neprihvatljivo zadržavanje ovih sredstava na računima obveznika ovako dugi period jer se ovdje radi o sredstvima koja su građani i pravni subjekti uplatili za potpuno druge namjene za koje je odgovoran Operator, i neprihvatljivo je da ih obveznici uplate mogu tretirati kao svoj „beskamatni kredit“ neprimjereno dugo, dok onaj čiji je to namjenski prihod, Operator, na osnovu kojih ima i zakonske obaveze, mora da ih čeka cijeli taj period, što mu nanosi dodatnu štetu, odnosno, onemogućava mu efikasnije poslovanje. Napominjemo da je nacrtom Zakona bilo predviđeno da se ovako naplaćena sredstva uplaćuju svaki naredni dan (alternativa: svakih deset dana u mjesecu); u prijedlogu Zakona je stajala odrednica da se sredstva uplaćuju do 10-tog u mjesecu za protekli mjesec, ali je, na osnovu amandmana jednog zastupnika,

koji je imao vrlo neuvjerljivo obrazloženje, usvojeno rješenje o uplati sredstava do 20-tog u mjesecu za protekli mjesec, što smatramo i nepoštenim, i neodrživim, jer obveznici takse transferiraju već naplaćena sredstva koja samo prikupe od kupaca po osnovu takse, a ne uplaćuju „svoja“ sredstva.

I kupci koji naftne derivate koriste za namjene utvrđene Zakonom, taksu u iznosu od 0,01 KM/litar plaćaju na već nabavljene količine, pa nema nikakvog dodatnog problema ni za njih da ukupan iznos uplaćuju ranije u odnosu na sadašnju odredbu iz Zakona.

4. Izmijeniti/dopuniti član 40. stav (4) Zakona, na način da se u rezerve naftnih derivata, osim postojećih (motorni benzini; dizel-goriva i lož – ulje(LUEL)), uključi/doda i tečni naftni plin (LPG);

Obrazloženje:

Zakonom je propisano da se taksa na naftne derivate naplaćuje i na LPG koji se koristi u motorima sa unutrašnjim sagorijevanjem.

Ako uzmemo u obzir činjenice da Operator već ima instalirane tri kugle/rezervara od po 1.000 m³ za skladištenje LPG na tri lokacije (Sarajevo, Živinice i Mostar), te činjenicu da veliki broj građana i pravnih osoba koristi LPG za pogon automobila, grijanje i proizvodne aktivnosti, što znači da već uplaćuju taksu na naftne derivate, smatramo potpuno opravdanim da se prikupljena sredstva iz takse trebaju koristiti i za uspostavu rezervi LPG.

5. Izmijeniti Zakon tako da se, kao dodatni uvjet za dobijanje licence za obavljanje djelatnosti, dostavlja i dokaz o uplati svih sredstava po osnovu takse na naftne derivate, te da se i zbog neuplate takse licenca može privremeno ili trajno oduzeti;

Obrazloženje:

Zakonom su propisani uvjeti koje energetske subjekti moraju ispunjavati da bi mogli da dobiju licencu za obavljanje energetskih djelatnosti, propisan je sadržaj licence, njeno izdavanje, zatim oduzimanje i razlozi za oduzimanje licence, te druga pitanja u vezi sa licencom.

Sva ova pitanja regulirana su Pravilnikom koji donosi Regulatorna komisija, čiju nadležnost, do njenog osnivanja, preuzima Ministarstvo.

Zakonom su, u članu 23., taksativno nabrojani razlozi oduzimanja licence, a u stavu (2) istog člana je predviđena specifična odrednica da „Regulatorna komisija može na osnovu izvještaja Federalne uprave za inspeksijske poslove oduzeti Licencu ukoliko vlasnik Licence ne izvršava obaveze utvrđene odredbama ovog zakona koje se odnose na kontrolu kvaliteta naftnih derivata“!!!!??

Smatramo da treba utvrditi princip da se Licenca može oduzeti u svakom slučaju kada vlasnik Licence na izvršava obaveze utvrđene ovim zakonom, ali, ako je to preširoko tumačenje, minimalno što treba utvrditi je da se u ovaj stav doda dio teksta koji će Regulatornoj komisiji dati mogućnost oduzimanja Licence i u slučaju neplaćanja takse na naftne derivate, a na osnovu izvještaja Porezne uprave FBiH i Federalne uprave za inspeksijske poslove.

ZAKLJUČAK:

Društvo OTF je Zakonom određen kao jedini Operator za uspostavu i znavljanje rezervi naftnih derivata u Federaciji BiH, ali, Društvo još uvijek nije u tehničkoj mogućnosti u potpunosti da odgovori Zakonom utvrđenom djelatnošću.

Potreba za kadrovskom strukturom da bi moglo da odgovori ovoj zakonskoj obavezi, Društvo ima osposobljena dva terminala tečnih goriva za prijem i skladištenje naftnih derivata (Živinice i Blažuj).

Važno je naglasiti da će za dovođenje u tehničko-tehnološku ispravnost terminala biti potrebna mnogo značajnija sredstva od onih koja Društvo može osigurati na osnovu postojeće visine takse na naftne derivate, i to je aktivnost koju organi Društva trebaju raditi sa nadležnim Ministarstvom i Vladom FBiH, kako bi se osigurala dodatna sredstva za investicije.

Ovdje treba naglasiti da bi Vlada Federacije BiH, na prijedlog organa Društva, morala izmijeniti svoju Odluku o namjenskom utrošku takse na naftne derivate, i to tako da u prvih nekoliko godina sva sredstva (*osim sredstava namijenjenih za rad Operatora*) usmjeri za tehničko – tehnološku ispravnost kapaciteta, jer je očito da bi Društvu, i kada bi imalo potrebna sredstva, a zbog vrlo kompliciranih procedura javnih nabavki, trebalo nekoliko godina da sve kapacitete dovede u tehnički ispravno stanje.

Za razliku od pitanja obnove i izgradnje skladišnih kapaciteta, za koje je potrebno prilično dugo vrijeme, nabavka i skladištenje naftnih derivata, uz osigurana sredstva, može se u potrebnim količinama završiti za samo nekoliko mjeseci.

Imajući u vidu da je na snagu stupio *Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Bosne i Hercegovine i Evropske unije*, te da je Bosna i Hercegovina podnijela i *Aplikaciju za članstvo* u Evropskoj uniji, a s obzirom na Direktivu Evropske komisije broj 2009/119/EZ od 14.septembra 2009, kojom je predviđeno uspostavljanje obaveznih zaliha nafte i naftnih derivata za sve članice Evropske unije, jasno je da će nama u (F) Bosni i Hercegovini biti potrebno tehničko – tehnološki obnoviti i modernizirati sve dodijeljene skladišne kapacitete, kao dio ukupnih kapaciteta za uskladištenje obaveznih zaliha nafte i naftnih derivata u Bosni Hercegovini, kada se o tome donesu relevantne odluke.

Naime, pomenutom Direktivom je predviđeno uspostavljanje obaveznih zaliha nafte i naftnih derivata u ukupnom iznosu koji odgovara prosječnom 90-dnevnom uvozu, ili 61 dan prosječne dnevne potrošnje, u zavisnosti od toga što je veće.

Kako je godišnji uvoz naftnih derivata u Federaciju Bosne i Hercegovine veći od 900.000 tona, sasvim je jasno da Federacija Bosne i Hercegovine odmah treba započeti sa aktivnostima na osiguranju minimalno 225.000 m³ skladišnog prostora kako bi mogla da odgovori obavezama po pomenutoj Direktivi EU.

Za napomenu, ukupni instalirani kapaciteti na terminalima Živinice, Blažuj, Mostar i Bihać iznose cca 117.000m³, što znači da će nam za potrebe obaveznih rezervi, osim obnove ovih, možda biti potrebno obnoviti i druge, tzv. Vojne terminala, ili proširivati kapacitete na terminalima gradnjom novih, većih spremnika .

Sve ovo treba završiti do početka 2035.godine, kao konačni datum kako je i predviđeno u Okvirnoj energetske strategiji Federacije Bosne i Hercegovine.

Zaključno razmatranje

Ova činjenica daje obavezu organima Društva da se, konačno, u potpunosti mogu posvetiti onome zbog čega je Društvo i osnovano, i za što su stvorene sve zakonske pretpostavke, a to je skladištenje i zadržavanje rezervi naftnih derivata, odnosno, uspostavljanje rezerve naftnih derivata koje se, po odlukama Vlade, mogu koristiti u slučaju prijetnje energetske sigurnosti uzrokovanoj vanrednim poremećajima u snabdijevanju.

Na teritoriji FBiH ali i BiH trenutno ne postoji dovoljan skladišni kapacitet nafte i naftnih derivata (državnih i privatnih)

Nafta i naftni derivati svakodnevno se uvoze u FBiH/BiH čime je cijena energenta podložna čestoj promjeni što negativno utiče na tržište

Slaba povezanost postojećih terminala željeznicom povećava cijenu nafte i naftnih derivata, usporava protok roba i predstavlja opasnost po drumski saobraćaj na nivou FBiH/BiH

Trenutni prihod od takse nije dovoljan za adekvatan razvoj infrastrukture Operatora i osiguranje sredstava za naftu

To znači da Društvo, osim drugih pobrojanih aktivnosti, treba da:

- intenzivira aktivnosti na ubrzanoj sanaciji kopnenih terminala (Bihać i Mostar);
- zapuniti dio tako saniranih kapaciteta količinama naftnih derivata iz sredstava koje će mu biti na raspolaganju, i za koja se nadamo da će biti uvećana;
- intenzivira aktivnosti na rješavanju imovinskih pitanja na terminalima, i u BiH, i u RH;
- nastavi sa osiguranjem značajnijih sredstava kreditom ili na drugi način, te sukcesivnom i ubrzanom obnovom slijedećih (unjiženih) terminala, vodeći računa o geografskom aspektu, te zapunjavanje tako saniranih kapaciteta.

Uvjereni smo da Društvo ulazi u stabilnu fazu poslovanja, te da će svi organi Društva (Skupština, Nadzorni odbor i Uprava), svako iz svoje nadležnosti i po svojoj odgovornosti, učiniti sve da se odluke koje utiču na poslovanje Društva donose razumno i brzo, i u najboljem interesu za Društvo.

"NTF" d.o.o. Ploče

1. INFORMACIJA O TRGOVAČKOM DRUŠTVU NTF d.o.o. PLOČE

1.1. REGISTRACIJA DRUŠTVA I ORGANI DRUŠTVA

Trgovačko društvo NTF d.o.o. Ploče registrirano je u Trgovačkom sudu u Dubrovniku Republika Hrvatska što znači da radi i poslije po svim pozitivni zakonima Republike Hrvatske.

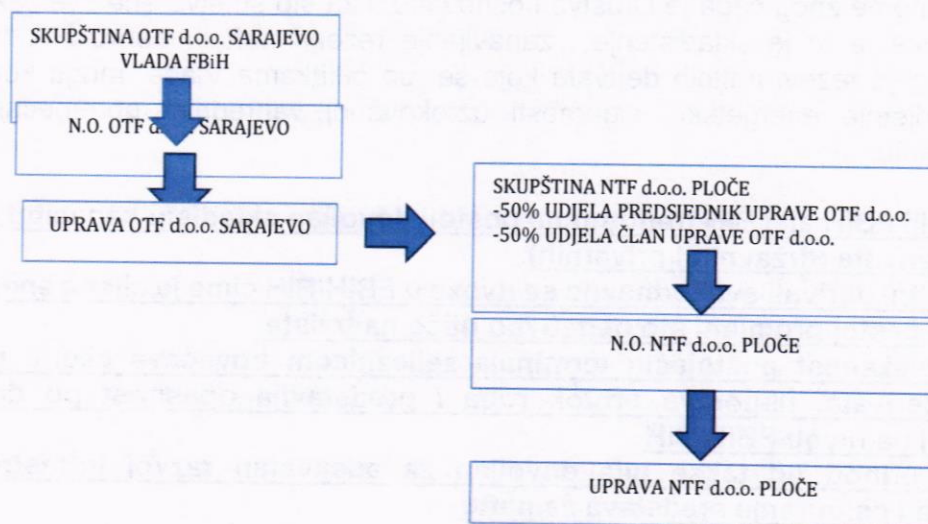
Upisani temeljni kapital Trgovačkog društva NTF-a je 12.844.230 EURA.

ORGANI DRUŠTVA:

- Skupština -Uprava OTF d.o.o. Sarajevo
- Nadzorni odbor-tri člana

-Uprava društva-dva člana

SHEMATSKI PRIKAZ:

1.2. OSNOVNA DJELATNOST DRUŠTVA

Osnovna djelatnost NTF-a je skladištenje i manipulacija naftnih derivata. Skladištenje se obavlja u velikim cilindričnim metalnim spremnicima kapaciteta- volumena od 1250 m³ do 10 000 m³.

Pod manipulacijom naftnih derivata podrazumijeva se prijem naftnih derivata iz brodova, željezničkih vagona i auto cisterni, te otprema-punjenje brodova, željezničkih vagona i auto cisterni iz spremnika.

2. TEHNIČKI OPIS POSTOJEĆEG STANJA TTT-a PLOČE

Terminal tekućih tereta NTF-a d.o.o. Ploče nalazi se u Slobodnoj zoni luke Ploče. Prostorno zauzima cca 15 ha površine. Spremnički prostor čine spremnici za zaštitnim armirano-betonskim sabirnim bazenom:

- T-01 10.000 m³
- T-02 10.000 m³
- T-03 10.000 m³
- T-04 10.000 m³
- T-05 10.000 m³
- T-06 10.000 m³
- T-07 5.000 m³
- T-08 2.500 m³
- T-09 2.500 m³

3.2 MANIPULACIJA NAFTNIH DERIVATA

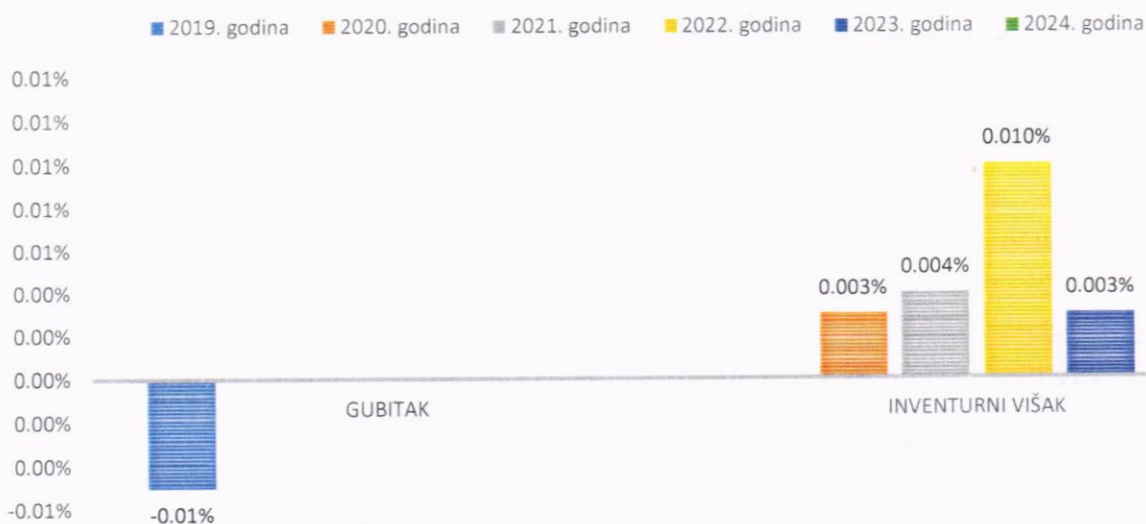
MANIPULACIJA	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
ULAZNA (litri)	587.756.725	645.734.130	667.412.403	812.870.661	897.268.146	812.970.035

MANIPULACIJA	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
IZLAZNA (litri)	594.770.612	658.476.634	678.978.716	795.573.022	890.146.479	829.837.582

GUBICI/INVENTURNI VIŠKOVI NA NAFTNIM DERIVATIMA

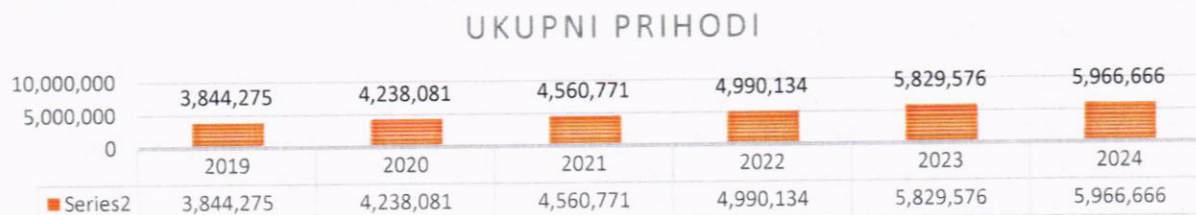
0,5% IZNOSI ZAKONOM DOZVOLJENI GODIŠNJI GUBITAK.

0,1% IZNOSI UGOVORENI GUBITAK.

Iz navedene tabele vidljivo je da u zadnjih 6 godina u skladištima terminala NTF-a d.o.o. Ploče, **nije bilo** manjkova na derivatima preko ugovornog postotka, a samim tim niti preko zakonom dozvoljenih, nego određeni minimalni viškovi derivata koji su posljedica dozvoljene tolerancije mjerila, a što se s vlasnicima regulira na konačnoj godišnjoj inventuri.

3.4 UKUPNI PRIHODI

Vrsta prihoda	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
UKUPNI PRIHODI	3.844.275	4.238.081	4.560.771	4.990.134	5.829.576	5.966.666

Iz prikazane tabele i dijagrama vidljivo je da su kroz promatrani period prihodi u stalnom rastu, zbog povećanje obujma posla i zbog povećanje cijena usluga

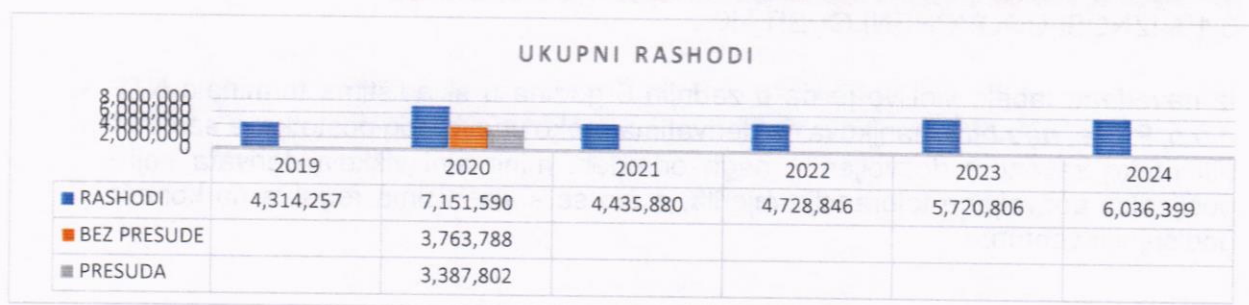
3.5 UKUPNI RASHODI

Vrsta rashoda	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
UKUPNI RASHODI	4.314.257	7.151.590	4.435.880	4.728.846	5.720.806	5.922.778

BEZ PRESUDE 3.763.788

PRESUDA 3.387.802

DOBIT (GUBUITAK)	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Dobit razdoblja (gubitak)	246.598	-2.913.509	124.891	261.288	108.770	43.888
BEZ PRESUDE	246.598	474.293	124.891	261.288	108.770	43.888

Ukupni rashodi su kroz imenovani periodu u porastu.

U 2019.g. ukupni rashodi iznose 4.314.257 EUR. Nešto su veći zbog rezerviranja za sudske sporove.

Kao što se vidi iz prikazane tabele, kroz zadnjih 6 godina poslovanja bilo je velikih oscilacija rashoda iz razloga:

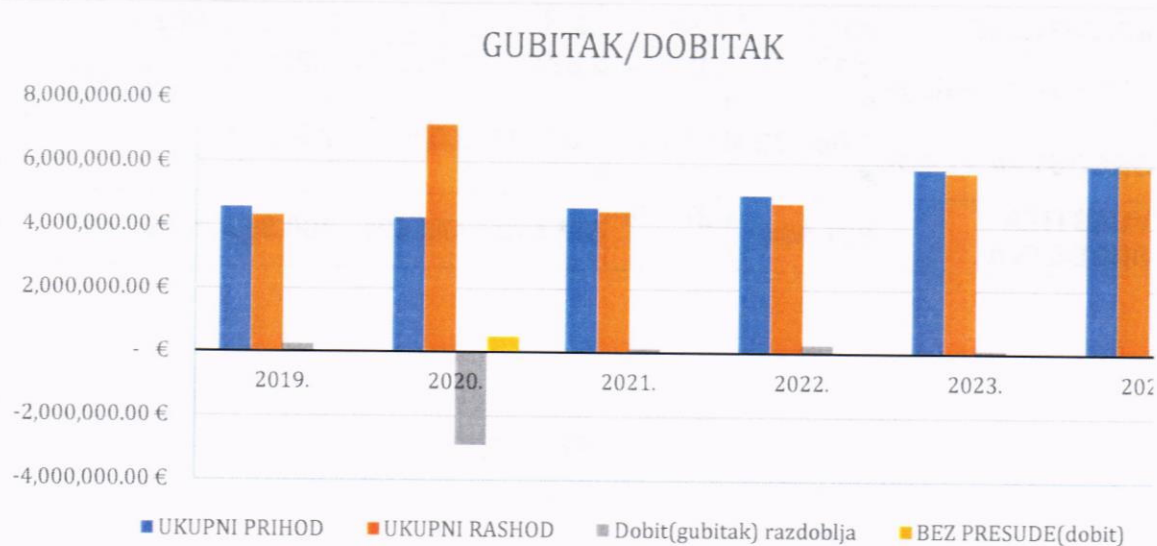
2019. godina: preneseni gubici poslovanja iz prethodnih godina, proknjižena su rezerviranja iz prethodnih godina za sudske sporove.

2020. godina: prikazan je nagli skok rashoda, a odnosi se na rashod iz prethodnog perioda (2010.-2015. godina) u iznosu 3.387.802EUR, po arbitražnoj presudi sa DELTAGRIP London, tako da je poslovna godina 2020. dovedena u knjigovodstveni gubitak poslovanja. Bez arbitražne presude, tekući poslovni rashod za 2020. godinu bio je 3.763.788EUR, a prihod 4.238.081EUR.

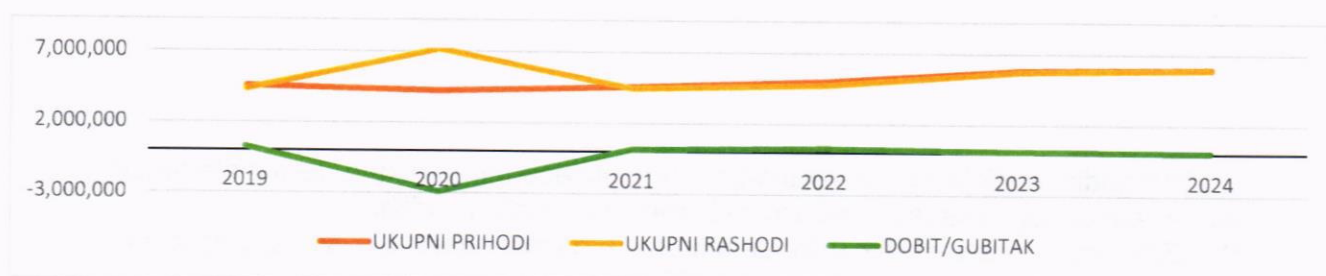
2020./2021. na povećanje rashoda utječe i povećanje troškova poslovanja za vrijeme COVID-19.

U periodu 2019.-2024. godina na rashode su također utjecali i idući faktori:

Udar broda 2018. godine, rekonstrukcija spremnika, pucanje podnice spremnika T-01, nagli skokovi cijena energenata, materijala, komunalnih usluga itd., zastoj željezničkog prometa u FBiH.

	Iznos 2019.	Iznos 2020.	Iznos 2021.	Iznos 2022.	Iznos 2023.	Iznos 2024.
UKUPNI PRIHODI	4.560.855	4.238.081	4.560.771	4.990.134	5.829.576	5.966.666
UKUPNI RASHODI	4.314.257	7.151.590	4.435.880	4.728.846	5.720.806	5.922.778
Dobit (gubitak) razdoblja	246.598	- 2.913.509	124.891	261.288	108.770	43.888

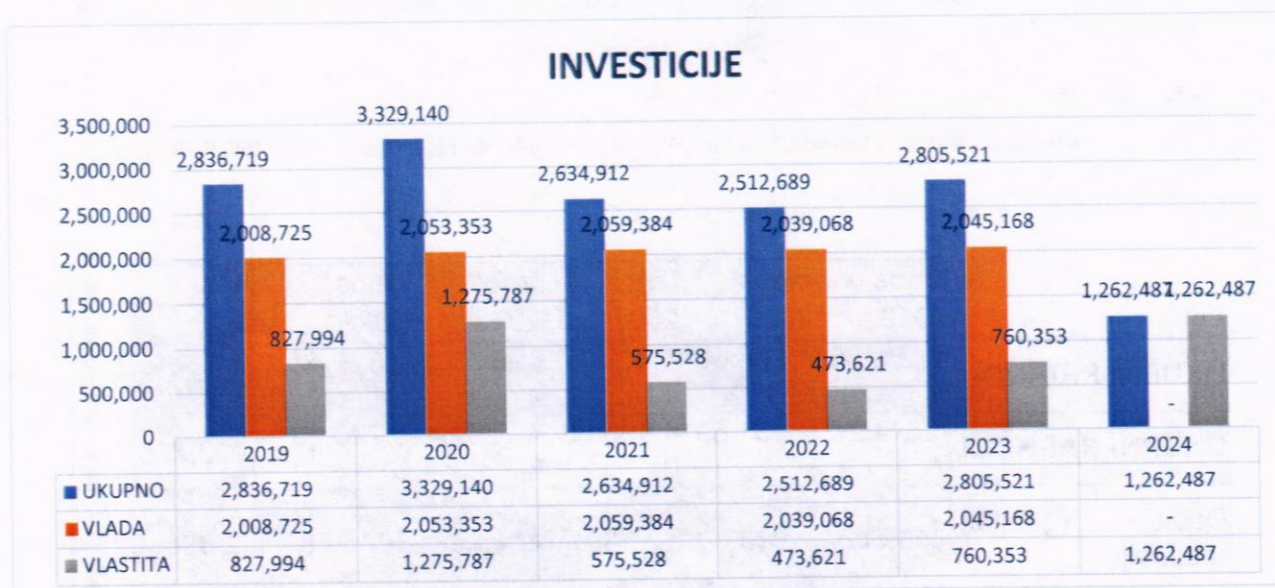

U proteklim razdobljima prihodi su svake godine rasli, a rashodi padali. Stanje je bilo stabilno sve do 2020. g. Kada je završen spor s Deltagrip-om i rashodi su se morali povećati za iznos presude. U 2021. g. Ostvarena dobit iznosila je 124.891. EUR, a dobit 2022. g. Iznosi 261.288 EUR.

Na dan 31.12.2023. dobit iznosi 108.770 EUR.

3.6 INVESTICIJE

INVESTICIJE	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Ukupno investicije	2.836.719	3.329.140	2.634.912	2.512.689	2.805.521	1.262.487
SREDSTVA VLADE	2.008.725	2.053.353	2.059.384	2.039.068	2.045.168	-
VLASTITA SREDSTVA	827.994	1.275.787	575.528	473.621	760.353	1.262.487

U 2016. godini počinje se s investiranjem u postojeću infrastrukturu terminala tekućih tereta radi poboljšanja rada i održavanja konkurentnosti na tržištu.

Do 2018. godine investicije u infrastrukturu terminala realizirale su se isključivo iz vlastitih sredstava tekućeg poslovanja NTF d.o.o. Ploče.

Od 2018. godine do 2024. godine investiranje se odvija sredstvima Vlade FBiH kroz dokapitalizaciju i iz vlastitih sredstava tekućeg poslovanja, kako je prikazano u gornjoj tabeli i dijagramu.

3.7 TEMELJNI KAPITAL

Temeljni kapital društva NTF d.o.o. do 2019.g. bio je negativan zbog gubitaka ostvarenih u prijašnjim razdobljima (2010. – 2015. godina). Posljednjih godina temeljni

kapital društva je pozitivan. Razlog tomu je dokapitalizacija društva svake godine od strane Vlade FBiH i iz ostvarene zadržane dobiti društva.

Temeljni kapital	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos	Iznos
	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
UKUPNI TEMELJNI KAPITAL	1.519.014	658.857	2.843.132	5.143.489	7.297.427	7.341.315

3.8 KOEFICIJENT TEKUĆE LIKVIDNOSTI

Godina:	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,24	0,08	0,23	0,28	0,35	0,20
kratkotrajna imovina	787.551	768.063	794.151	749.829	970.247	813.829
Kratkoročne obveze	3.239.251	8.774.525	3.433.469	2.671.366	2.796.873	4.102.411

U promatranom razdoblju likvidnost se poboljšava smanjenjem kratkoročnih obveza u odnosu na kratkotrajnu imovinu te je konstantno u blagom porastu.

U 2020.g. koeficijent likvidnosti je nizak zbog povećanja obveza prema dobavljačima i

obveze za isplatu po presudi za Deltagrip. Kroz 2021 i 2022 g likvidnost se nešto povećala

jer je došlo do smanjenja obveza.

Na dan 31.12.2023. tekuća likvidnost iznosi 0,35 i u porastu je u odnosu na prethodno razdoblje.

Na dan 31.12.2024. tekuća likvidnost je 0,20 i smanjena u odnosu na prošlo razdoblje

zbog povećanih obveza prema dobavljačima.

Kroz razdoblje 2019. - 2024.g.dolazilo je do promjena u likvidnosti zbog raznih utjecaja

kao što su udar broda u dok zbog kojeg nismo bili u mogućnosti primati robu, zatim havarija na tanku T-01 zbog koje smo imali povećane troškove i nemogućnost skladištenja

robe u tank, rekonstrukcije i drugih tankova kroz promatrano razdoblje, te u 2024.g. osim rekonstrukcije tanka T-03 problem je bio i sa željeznicom u BiH i pretovara goriva putem vagona.

3.9 POKAZATELJ ZADUŽENOSTI

POKAZATELJI ZADUŽENOSTI	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Koeficijent zaduženosti	0,61	0,83	0,69	0,57	0,50	0,50
ukupne obveze	5.756.633	10.520.867	10.150.486	9.221.214	9.112.834	9.389.793
ukupna imovina	9.456.452	12.619.556	14.572.214	16.147.073	18.291.176	18.766.220

Iz grafičkog prikaza je vidljivo da pokazatelj zaduženosti je u padu iz razloga što su se smanjile ukupne obveze u odnosu na imovinu Društva. Najveća zaduženost je u 2020.g. zbog obveze po sudskoj presudi prema Deltagrip-u. Kroz 2021. g. Smanjuju se ukupne obaveze te je i zaduženost manja. Koeficijent zaduženosti na dan 31.12.2023. iznosi 0,50 i u daljnjem je padu. Koeficijent zaduženosti na dan 31.12.2024. iznosi 0,50 i jednak je prošlom razdoblju.

3.10 POKAZATELJ PROFITABILNOSTI

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Neto profitna marža	0,04	-0,68	0,02	0,05	0,02	0,01
neto dobit	174.792	2.913.509	124.891	261.288	108.770	43.888
ukupni prihod	4.560.855	4.238.081	4.560.771	4.990.134	5.829.576	5.966.666

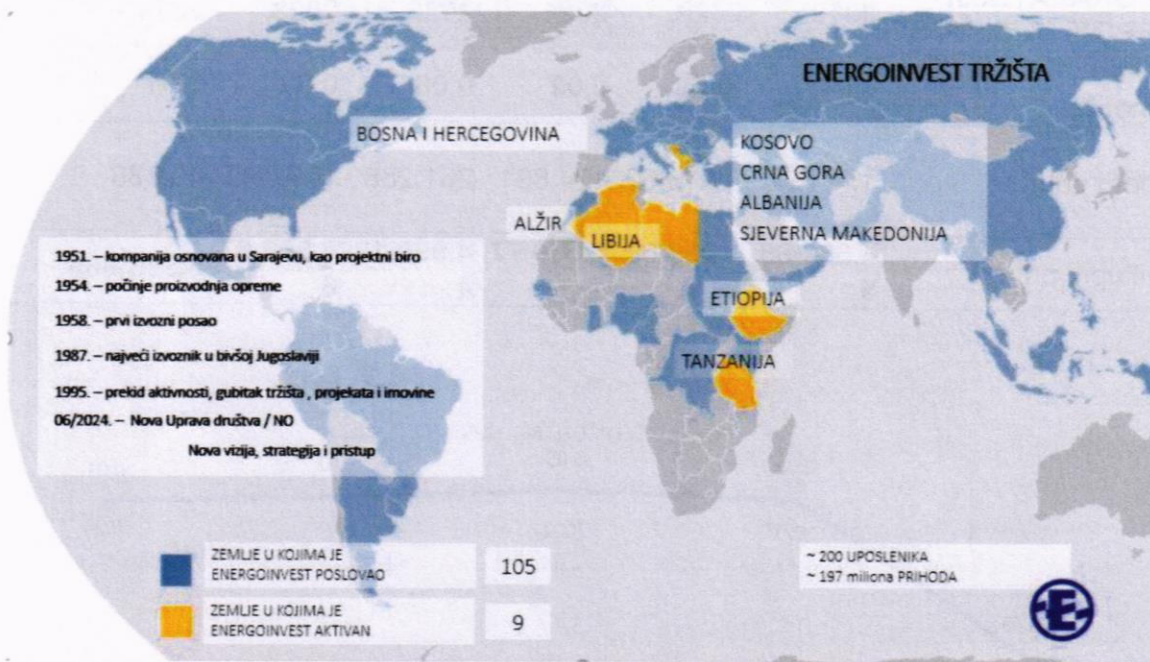
Povećanjem neto dobiti kroz promatrani period i povećanja prihoda dovelo je i do povećanja profitabilnosti. Nagli pad profitabilnosti u 2020. g. Odras je ostvarenog gubitka zbog gore navedene presude. Kroz 2021., a i 2022. g. Profitabilnost je u porastu zbog ostvarene sve veće dobiti. Na dan 31.12.2023. trenutni pokazatelj profitabilnosti iznosi 0,02. Na dan 31.12.2024. trenutni pokazatelj profitabilnosti iznosi 0,01 zbog iskazane manje dobiti. Fiksni tečaj konverzije kn u EUR iznosi 7,3450.

4. ZAKLJUČAK

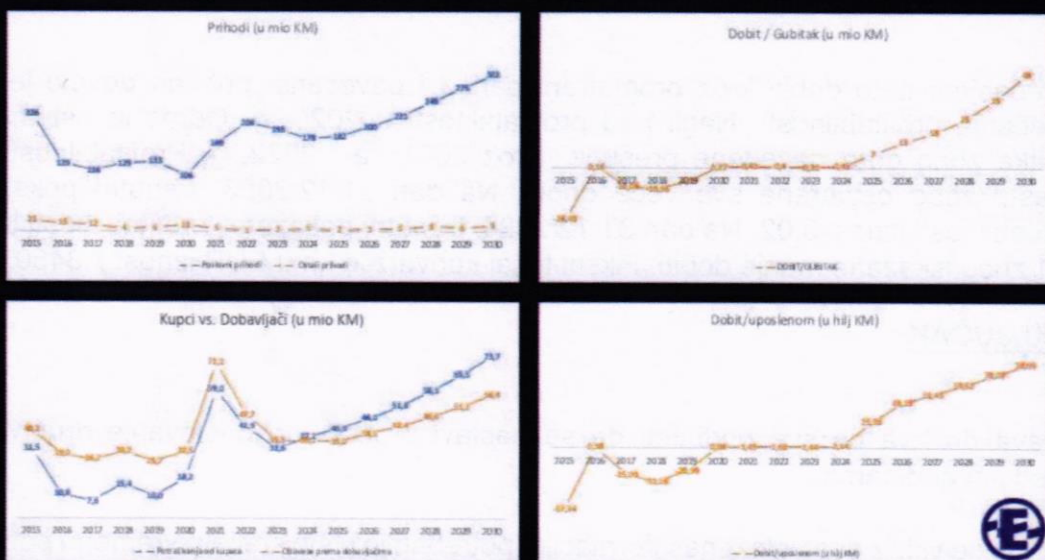
- Uprava društva će sve poduzeti da se nastavi profitabilno poslovanje društva i u narednim godinama.
- Kao što se vidi iz ove priložene informacije, potrebno je u što kraćem vremenu popraviti likvidnost i profitabilnost poslovanja, a za što Uprava ima izrađen program mjera, te planiramo do konca 2025. godine isto realizirati.

- Uprava društva očekuje od N.O., Skupštine društva i Vlade FBiH da daju podršku radu Uprave kroz nastavak investicijskog ciklusa, tj. okončanje investicije planirane za 2025. godinu i donošenje novog investicijskog trogodišnjeg plana 2026.-2028. godina;
- Ishođenje koncesije, čime ćemo stvoriti uvjete za normalan i zakonit rad na Lučkom području-pomorskom dobru, stvoriti preduvjete za proširenje kapaciteta i proširenje djelatnosti kroz realizaciju novih investicijskih projekata LNG-a, solarnih elektrana i drugo.

Energoinvest d.d. Sarajevo

Pokazatelji/Plan poslovanja 2015 - 2030

Posljednjih 10 godina do 2025 i nakon 2025:

- Evidentno smanjenje prihoda iz osnovne djelatnosti i visoka ovisnost od biznisa sa gasom, dok od 2025 značajna ulaganja, i rast prihoda/dobiti
- Evidentan gubitak u poslovanju u kontinuitetu do 2020., a potom držanje na „pozitivnoj nuli“ do kraja 2024 godine, odnosno konsolidacija i rast dobiti od 2025
- Posljednjih 10 godina bilježi konstantan negativan bilans u odnosu obaveza prema dobavljačima i potraživanja od kupaca, što je zaustavljeno u 2024 godini (+2m)
- Obzirom na loše godine poslovanja i konsolidiranje uslijed biznisa sa gasom od 2020 do 2024 godine, nizom poduzetih aktivnosti dolazi do značajnog iskoraka i po pitanju broja uposlenih (plan za 2030 – 610) i po pitanju ostvarene dobiti po uposleniku (plan za 2030 – 78,69 hilj KM/uposlenom, odnosno ukupno 48 mio KM dobiti)
- Svi ostali finansijski pokazatelji (profitabilnost, likvidnost, rentabilnost itd) već krajem 2024 pokazali su rast i napredak, dok planom za 2025 i ubuduće je plan da se taj trend značajno unaprijedi
- Ovim pristupom odnos prihoda iz poslovanja sa gasom vs inženjering koji je zatečen i iznosi 95-5% respektivno, usvojenim Planom poslovanja za 2025 ima tendenciju promjene na 85-15%, odnosno do 2030 godine na 50-50%, čime bi se pomenuti jaz znatno smanjio, kao i rizik ovisnosti od jednog izvora prihoda i obezbjedila samoodrživost, odnosno pretpostvke za dalji snažni rast.

Ključne promjene i pokazatelji

Strateški ciljevi Energoinvesta osmišljeni u skladu s ambicioznom vizijom budućnosti:

- Restrukturiranje organizacije i prilagodljivost tržišnim promjenama
 - Operativna izvrsnost
 - Razvoj ljudskih resursa
 - Diverzifikacija proizvoda i usluga
 - Partnerstva i strateške saradnje
 - Regionalna i globalna ekspanzija
 - Društvena odgovornost, sponzorstva i vidljivost brenda
- Izveštaj o radu za 2024. godinu
- Prvi put potraživanja od kupaca vs obaveze prema dobavljačima >1
 - Koeficijent likvidnosti uvećan za +60%
 - Bruto profitna marža uvećana za 50%, ukupni rashodi manji za -20%
- Sarajevo Stock Exchange (SASE)
- Vrijednost dionica uvećana do 400%
- Plan poslovanja za 2025. godinu
- Planirana bruto dobit od 8 mio KM
 - Investicije u industrijsku proizvodnju i razvoj proizvoda

- Rast broja uposlenih do 30% i stvaranje boljeg poslovnog ambijenta
- Planirana dobit po uposleniku od bruto 30.000 KM
- **Restrukturiranje organizacije i prilagodljivost tržišnim promjenama** – optimizirati organizaciju rada kako bi se povećala fleksibilnost i sposobnost brzog odgovora na tržišne i regulatorne izazove. Ovaj pristup omogućava konkurentnost u dinamičnom tržištu.
- **Operativna izvrsnost** – Fokus na unaprjeđenje poslovnih procesa, smanjenje troškova i povećanje profitabilnosti kroz modernizaciju i inovacije.
- **Razvoj ljudskih resursa** – Investiranje u stručni razvoj, zapošljavanje i kontinuirano usavršavanje zaposlenih ključno je za ostvarivanje konkurentne prednosti i jačanje organizacione kulture.
- **Diverzifikacija proizvoda i usluga** – Razvoj novih proizvoda i usluga, te uvođenje inovacija u energetske tranzicije omogućit će širenje tržišnog udjela i smanjenje zavisnosti od jednog izvora prihoda.
- **Partnerstva i strateške saradnje** – Razvijanje dugoročnih partnerstava sa ključnim igračima u industriji. Kroz saradnje sa liderima tržišta, proširiti svoj uticaj i značajno unaprijediti svoje poslovanje.
- **Regionalna i globalna ekspanzija** – Aktivnosti usmjerene na širenje poslovanja u nove geografske regije i tržišta ključne su za diversifikaciju rizika i povećanje tržišnog udjela. Ovaj pristup omogućava postizanje izvrsnosti i kompetitivnosti globalno.
- **Društvena odgovornost, sponzorstva i vidljivost brenda** – kreator novih vrijednosti.

Energetska strategija FBiH i Energoinvest

Energoinvest – potencijalno ključni akter u stvaranju energetske sigurnosti i budućnosti FBiH koja bi bila istovremeno tehnološki napredna, ekološki odgovorna i ekonomski održiva.

U primarnom fokusu su:

- Energetska sigurnost
 - Razvoj vlastitih proizvodnih kapaciteta
 - Obnovljivi izvori energije
 - Infrastrukturni projekti
 - Regulatorni okvir i geopolitička dinamika
 - Energetska efikasnost
 - Ekonomska održivost
-
- **Energetska sigurnost** – visoka ranjivost energetske infrastrukture Z. Balkana i zavisnost od uvoza energenata, te potreba za diverzifikacijom izvora energije postavljaju izazove, ali i otvaraju mogućnosti za inovacije u ovom sektoru.
 - **Razvoj vlastitih proizvodnih kapaciteta** – strateško ulaganje u industrijsku proizvodnju komponenti, postizanje veće konkurentnosti na tržištu, razvoju visokokvalifikovanih kadrova i razvoj instituta i sopstvenih rješenja.

- **Obnovljivi izvori energije** – Potencijal za investicije u obnovljive izvore energije (solar, vjetar, hidro) raste, jer region ima nevjerovatne prirodne resurse. Bosna i Hercegovina se pozicionira kao lider u ovoj oblasti.
- **Infrastrukturni projekti** – Modernizacija energetske mreže, izgradnja novih interkonekcija i unapređenje postojećih kapaciteta ključni za dugoročni rast sektora i sigurnost snabdijevanja. Posebno su značajne reference koje Energoinvest ima i donosi sa inostranih tržišta, što je dodatna diferencijacija od ostatka konkurencije, kao i značajna prednost u budućem periodu.
- **Regulatorni okvir i geopolitička dinamika** – Harmonizacija sa EU regulativama i energetske reforme postavljaju temelje za privlačenje investicija. Energetska politika mora biti fleksibilna kako bi se smanjila zavisnost od vanjskih izvora, što dodatno uvećava potrebu za novim izvorima energije, a time i poslovnim prilikama.
- **Energetska efikasnost** – S obzirom na globalnu borbu protiv klimatskih promjena, energetska efikasnost postaje imperativ.
- **Ekonomska održivost** – Kompanije moraju ulagati u diverzifikaciju i modernizaciju svojih poslovnih modela.

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
GOVERNMENT

Na osnovu člana 19. stav (4) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06) i člana 32. i 51. stav (1) Poslovnika o radu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine - Prečišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, br. 6/10, 37/10, 62/10, 39/20 i 67/21), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 49. sjednici - tematskoj sjednici, održanoj 13.03.2025. godine, donosi

ZAKLJUČAK

1. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine usvaja Informaciju Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije o stanju u Energetskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine.

2. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine zadužuje Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije i privredna društva JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, JP Elektroprivreda HZ HB d.d. Mostar, BH-Gas d.o.o. Sarajevo, Operator-Terminali Federacije d.o.o. Sarajevo (Naftni-Terminali Federacije d.o.o. Ploče) i Energoinvest d.d. Sarajevo da, u roku od 15 dana, sačine potpunu informaciju o stanju u Energetskom sektoru koja će se uputiti Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine na razmatranje i usvajanje.

3. Zadužuje se JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo da poduzme sve aktivnosti kako bi se osigurale dovoljne količine uglja iz rudnika u Federaciji Bosne i Hercegovine, uključujući popunu depoa planiranim količinama i na propisan način.

4. Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja.

V. broj: 309/2025
13.03.2025. godine
Sarajevo

